

Riksdagens protokoll

2009/10:26

Tisdagen den 10 november

Kl. 13.00 – 15.48
18.00 – 19.23

Protokoll
2009/10:26

1 § Aktuell debatt: Försäkringskassans långa handläggningstider

Anf. 1 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Den 22 oktober begärde Socialdemokraterna denna aktuella debatt om de långa handläggningstiderna på Försäkringskassan. Solveig i Kumla hade då väntat i 23 veckor på beslut i sitt ärende. Hon hade begärt en omprövning av ett avslag på sjukpenning.

För ett år sedan var det nära nog kaos på Försäkringskassan. Handläggningstiderna var i nästan alla förmånsslag orimligt långa. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna krävde då att regeringen skulle ta sitt ansvar. Nu ser vi att de som har det allra tuffast, de som begär omprövning av ett avslag, har fortsatt mycket långa väntetider.

För mig är det uppenbart att kombinationen av hårdare sjukskrivningsregler, en press på individen genom ökad byråkrati, exempelvis med VAB-intyg riktade mot individen, samt dålig styrning och lite stöd till Försäkringskassan leder till att de långa handläggningstiderna kvarstår.

Ansvaret, fru talman, landar hos regeringen, och därför har vi begärt den här aktuella debatten om de långa handläggningstiderna.

Anf. 2 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Socialförsäkringarnas uppgift är att vara en trygghet för människorna – dels en inkomsttrygghet, dels den trygghet som kommer av att alla utifrån sina egna förutsättningar ska kunna leva ett aktivt liv i arbete. En viktig del av väl fungerande socialförsäkringssystem är den trygghet som en effektiv och rättssäker administration ger.

Det är för mig självklart att människor ska få sina ärenden bedömda snabbt och att utbetalningarna ska komma inom rimlig tid. Därmed råder inget tvivel.

Vad gäller Försäkringskassans handläggningstider var situationen akut sommaren 2008. Människor fick vänta orimligt länge på sina ersättningar. Försäkringskassan tog detta på största allvar, och medarbetarna gjorde en enorm kraftanstängning för att komma till rätta med problemen.

Enligt Statskontoret var orsaken till produktionsstörningarna under 2008 den omorganisation av Försäkringskassan som påbörjades under den förra mandatperioden. Även Justitieombudsmannen anser att Försäk-

Aktuell debatt:

*Försäkringskassans
långa handläggningstider*

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

ringskassan underskattade svårigheterna vid genomförandet av den nya organisationen. Båda dessa granskande instanser konstaterade att de åtgärder Försäkringskassan vidtog för att komma till rätta med handläggningstiderna var bra.

Försäkringskassans handläggningstider var långa sommaren 2008 – vi är helt överens om det – men redan vid årsskiftet hade handläggningstiderna förbättrats avsevärt. För nästan alla ärendeslag var nivåerna i början av 2009 betydligt kortare än de var några år tidigare.

Fru talman! Även om de flesta får sin ersättning inom rimlig tid är det viktigt att människor kan känna sig trygga. Därför har jag tidigt i våras gett Försäkringskassan i uppdrag att sammanställa ett serviceåtagande till medborgarna. Det är ett serviceåtagande som klargör vad medborgarna kan förvänta sig av Försäkringskassan, men också vad som förväntas av medborgarna.

För många förmånsslag behöver en anmälan lämnas in och rätten till förmånen styrkas med intyg eller kontakt med tredje part. Att alla uppgifter som krävs kommer till Försäkringskassan är avgörande för en korrekt och snabb handläggning av ärendet. En viktig del av serviceåtagandet är att Försäkringskassan ska återkoppla om handläggningen drar ut på tiden och ange skälet till detta. Emellanåt behöver ansökan kompletteras med uppgifter som inte lämnades in i första skedet.

Den första delen av serviceåtagandet presenterades av Försäkringskassan före midsommar. Där anges bland annat vilken handläggningstid man ska förvänta sig vid ansökan om exempelvis sjukpenning och sjukersättning. Sedan sommaren i år och även i dag håller sig handläggningstiderna i huvudsak inom ramen för det serviceåtagande som Försäkringskassan har gentemot medborgarna.

Fru talman! Även om Försäkringskassans handläggningstider i stort sett är bra har det visat sig att de är oacceptabelt långa för överprövningsärenden. Regeringens uppfattning är att det är mycket viktigt att de försäkrade som begärt att Försäkringskassan ska ompröva ett beslut får sitt ärende hanterat skyndsamt. Enligt gällande bestämmelser ska ett omprövningsbeslut fattas inom sex veckor om det inte finns särskilda skäl i det enskilda ärendet.

När det gäller omprövningsärenden har jag inhämtat information från Försäkringskassan om att det inte varit bristande ekonomiska resurser som lett till de långa handläggningstiderna. Försäkringskassan framhåller i stället att den stora omorganisation som genomfördes förra året inte har fungerat tillfredsställande. Detta är inte acceptabelt. Försäkringskassan har nu rättat till problemen och kraftsamlat för att till årsskiftet kunna handlägga de allra flesta ärenden inom sex veckor.

Jag anser således att den nuvarande situationen inte är acceptabel. Jag bedömer dock att det resurstillskott som regeringen föreslagit och de åtgärder som Försäkringskassan har vidtagit ska vara tillräckliga för att åstadkomma en snar förbättring. Jag kommer självklart att följa upp detta mycket noga.

(Applåder)

Anf. 3 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill ha välfärdsförsäkringar som är generella, är solidariskt finansierade, ger ersättning för inkomstbortfall, har stor risksprid-

ning och bygger på en aktiv arbetslinje. Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna presenterade Socialdemokraterna för en vecka sedan en motion där vi visar att i ett rödgrönt Sverige ska ingen vara försäkringslös.

Min utgångspunkt även i den här debatten är den enskilda människan – föräldern, den sjuke, pensionären, den arbetsskadade. För att en välfärdsförsäkring ska fungera och för att vi ska ha tilltro till den krävs det en effektiv förvaltning.

För ett år sedan stormade det rejält runt Försäkringskassan, och många människor for riktigt illa av det kaos som vi då såg. Regeringen fick den skarpaste kritik – inte Försäkringskassan utan regeringen – från Justitieombudsmannen, Riksrevisionen, Statskontoret, konstitutionsutskottet i riksdagen samt den samlade oppositionen; kanske inte så konstigt – för sin hantering av Försäkringskassan.

Bristerna låg i att man hade gett Försäkringskassan nya uppgifter, en tandvårdsreform som inte gav bättre tandvård, en utförsäkringsreform som utförsäkrade människor från försäkringssystemen, en jämställdhetsbonus som inte gav bättre jämställdhet och nya VAB-intyg som inte gjorde att barn och föräldrar kände sig tryggare, samtidigt som de fasta förvaltningsanslagen minskade för varje år.

Förtroendet för Försäkringskassan var milt uttryckt lågt. Cristina Husmark Pehrsson kallade då till ett krismöte med Försäkringskassans styrelse och lovade efter krismötet och den massiva kritiken att man skulle tydliggöra de åtaganden som Försäkringskassan har mot individen som söker ersättning.

Precis som statsrådet säger kom i somras det som man gav sken av skulle lösa problemen: ett serviceåtagande. Jag lyssnar på ordet: serviceåtagande. På Försäkringskassans hemsida redovisas det som sedan blev serviceåtagandet. Där redovisar man vilka handläggningstider som gäller som mål sedan tidigare, men ingenting om hur just mitt ärende hanteras, vilken väntetid jag har, när jag får komma i kontakt med en handläggare eller när jag får mina pengar. Dessutom gäller det bara fem förmåns slag och inte omprövningsärenden, alltså dem som väntar längst.

Det som Cristina Husmark Pehrsson talade om som lösningen blev en hemsida. Detta går inte att kalla för någonting annat än en bluff, en servicebluff.

Försäkringskassan räknar i dag med 90 000 omprövningsärenden under året, vilket är mer än dubbelt så många som man trodde i våras. Ett av dem gäller Solveig i Kumla. Hon lämnade in sina handlingar den 8 maj. Omprövningarna ökar dramatiskt, och tiderna är för långa. Skälen till ökningen är naturligtvis den oro som många människor känner, oron för dem som nu passerar bästföredatumet i den nya sjukförsäkringen, men också krånglet i handläggningarna. Den förälder som ska vara hemma för vård av sjukt barn måste dubbelintyga med ett intyg som ska skrivas under av rektorn på skolan, om det gäller skolbarn. Det finns mycket kritik mot VAB-intygen, men det är också ett skäl till att omprövningarna ökar. Det är för långa tider.

Statsrådet säger att man tillskjuter extra medel. Det är sant för innevarande budgetår. Men sanningen är också att det fasta anslaget till Försäkringskassan i reella siffror har minskat med 1,5 miljarder de senaste tre åren. Man har minskat förvaltningsanslaget och i varje tilläggsbudget

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

gett lite extra pengar. Man har låtit Försäkringskassans budget vara en jojo att kunna spela med. Tillfälliga anslag har snarare varit regel än undantag.

En servicebluff och att man spelat jojo med Försäkringskassans budget har inte löst problemen. Faktum kvarstår: Handläggningstiderna är fortsatt orimligt långa, framför allt för dem som är mest utsatta. Det drabbar den enskilde sjuke individen som inte kan betala sina räkningar vid månadens slut. Men det drabbar också hela välfärdssamhället när tilltron till välfärdsförsäkringarna minskar i takt med att handläggningstiderna ökar. Det duger inte att försvara ett välfärdssystem där man inte kan upprätthålla en effektiv förvaltning.

Min kritik kvarstår. Det måste bli en bättre organisation och en bättre fungerande handläggning på Försäkringskassan. Ansvar ligger inte hos den utförande myndigheten. Ansvar ligger hos den som fördelar resurser och stiftar lagar. Ansvar ligger hos Sveriges regering.

Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen att vi har den här diskussionen och debatten i dag. Jag måste också säga att jag uppskattar att Socialdemokraterna möjliggör för oss att tillrättalägga saker som medierna kommer med. I det här fallet gäller det *Ekot*, som för ungefär tre veckor sedan nämnde att Försäkringskassan hade långa handläggningstider. Då är det lätt för svenska folket att tro att alla ärenden tar oerhört lång tid och att det är oerhört många människor som har problem, säg varenda en som har kontakt med Försäkringskassan. Så är det inte! Jag vill ha tydliggjort från början att jag, Centerpartiet och alliansen inte accepterar att det är någon som får vänta länge på handläggningen. Men vi ska inte göra en höna av en fjäder. Det är oerhört viktigt.

Vad var det nu egentligen *Ekot* sade? Jo, det var precis det som statsrådet och Veronica Palm sade, att handläggningstiderna för omprövningsärenden är långa. Då tycker jag att det är ohederligt att generalisera och tro att det gäller alla ärenden.

I utskottet avslutades dagens sammanträde för så gott som en halvtimme sedan. Där hade vi besök av gd för myndigheten, Adriana Lender. Hon redogjorde för dagsläget i Försäkringskassan. Hon talade dessutom om att dessa omprövningsärenden, som nu har fått större uppmärksamhet, beror på att man har tagit sig an och balanserat de tidigare ärenden som har legat länge. Detta gör att det blir en ofantlig mängd. Men det har att göra med att man tar sig an det som har varit ett tidigare problem.

Försäkringskassan är alltså väl medveten om vad man gör. Statistiken talar inte alltid hela sanningen. Det är oerhört viktigt att vi har med oss det. Dessutom var också gd nöjd. Om jag inte uppfattade det fel var hela utskottet mycket nöjt med att höra att Försäkringskassan har tagit sig an problemen med all önskvärd tydlighet när det gäller att serva människor. Serviceåtagandet som tidigare har nämnts här initierade regeringen Försäkringskassan att ta för att visa svenska folket vad man har för uppgifter när det gäller att serva dem som har att göra med Försäkringskassan.

Man uppfyller serviceåtagandet! Det visade Adriana Lender med både ord och bild. Detta är ingenting vi kan neka till. 90 procent får sin sjukpenning inom den stipulerade tiden. 84 procent får sin tillfälliga föräldrapenning inom stipulerad tid. Bostadstillägget för pensionärer var

däremot fortfarande ett problem. Det är bara 74 procent som inte får det inom den stipulerade tiden. Svenska folket måste få rätt bild av vad som pågår på Försäkringskassan.

Dessutom sade också Adriana Lender att man gjort undersökningar och frågat dem som tagit kontakt med Försäkringskassan: Vad tycker ni om vår handläggning? Vad tycker ni om Försäkringskassan? De var mycket nöjda. Detta är viktigt att framföra i denna debatt.

Jag undrar också om Veronica Palm och jag lyssnade på samma öppna sammanträde med JO i januari. Justitieombudsmannen sade apropå de långa handläggningstiderna, som var ett problem under förra året, att det ofta tar ganska lång tid för riksdag och regering att framföra ärendena och fatta beslut när en ny lag träder i kraft. Det kommer alltså inte som en överraskning för myndigheten. Myndigheten har mycket god tid på sig att förbereda sig för den nya lagstiftningen. Man kunde alltså inte skylla på när besluten fattades i riksdagen.

Dessutom sade JO också att en omorganisation är en dålig ursäkt för att åsidosätta gällande rätt. Det betyder handläggningstider. Det handlar om att följa förvaltningslagen. Många av de punkter som Socialdemokraterna pekar på i denna debatt har Försäkringskassan tillgodosett tack vare ett bra samtal från regeringen och departementet. Det är oerhört viktigt att ha med sig att svenska folket inte ska tro att det är en dåligt skött myndighet.

(Applåder)

Anf. 5 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Min och Folkpartiets utgångspunkt i arbetet med sjukförsäkringar är att vi alla plötsligt kan råka ut för någonting som gör det omöjligt att arbeta. Därför är det viktigt att värna om att människor som inte kan arbeta på grund av sjukdom ska få en ersättning. Så blev det också när allianspartierna kom överens om reformerna för sjukförsäkringen.

Historiken innan alliansregeringens tillträde var den att många människor skickades direkt ut i utanförskap. Det var människor som egentligen hade arbetsförmåga som förtidspensionerades eller glömdes bort i långa sjukskrivningar. Det drabbade också unga människor som borde ha ett helt aktivt liv framför sig.

Vi i alliansen införde som bekant ett system med krav på tidiga insatser för den som blivit sjukskriven. Tidigare kunde det gå månader innan den sjuke fick kontakt med rehabiliteringen. Människor for illa, och dessutom belastades statskassan kraftigt.

Nu vet vi att vi följer upp. Det ska vara en första kontakt och uppföljning efter tre månader och sedan efter sex och tolv månader. Det handlar om snabba insatser för rehabilitering, regelbunden uppföljning och möjlighet att prova på ett annat arbete.

Det är bra med bra principer för sjukförsäkringen. Men det är naturligtvis också väldigt viktigt att det rent praktiska fungerar. Utbetalningar ska ske i tid. Människor ska få kontakt med ansvariga handläggare. Det ska vara rätt betalning till rätt person i rätt tid.

Uppenbarligen fick Försäkringskassan väldigt stora problem 2007 och 2008. Vi hade en debatt om det i riksdagen. JO och Statskontoret gjorde utredningar och granskningar. Jag själv och många andra blev

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

väldigt upprörda över hur många människor som hade fastnat i köerna hos Försäkringskassan. Det var då många exempel på människor som fått vänta i månader på ganska enkla besked och som inte hade fått information om att de hade fyllt i en blankett fel. JO tog upp detta, och Statskontoret kom med liknande uppgifter.

Bakgrunden var att omorganisationen som skedde i Försäkringskassan inte fungerade. Man kan diskutera många olika orsaker till att omorganisationen inte fungerade. Det var den omorganisation som beslutades redan av den socialdemokratiska regeringen. Men en sak var helt uppenbar om man läser vad JO och Statskontoret har skrivit: Det berodde inte på regeringen. Det berodde på att man underskattade problemen med omorganisationen.

Hur som helst var det som hände helt oacceptabelt. Därför vidtog regeringen ett antal åtgärder. Det är mycket glädjande att Försäkringskassan nu verkar vara på rätt väg. När nu Socialdemokraterna begär en debatt kommer den när allt tyder på att det börjar bli bättre både när det gäller service och bemötande och när det gäller kötid och handläggningstid.

Vi fick information i utskottet för bara någon halvtimme sedan av generaldirektören. Statistiken som vi såg talar sitt tydliga språk. Allt är inte perfekt, och vi ska inte vara nöjda förrän allt är perfekt. Men det mesta är betydligt bättre än vad det var för några år sedan.

När det gäller de rena handläggningstiderna för vanliga sjukpenningärenden är de något lägre än vad de var 2006 före alliansregeringens tillträde. Egentligen känns detta därför inte som en aktuell debatt när man svartmålar så mycket som Veronica Palm från Socialdemokraterna gör. Det hade varit aktuellare att svartmåla för två år sedan.

Sedan dess har det hänt väldigt mycket positivt. Alliansregeringen har vidtagit en hel del välkomna åtgärder som Folkpartiet verkligen stöder. Man har gett Försäkringskassan ett uppdrag att hela tiden lämna fördjupade underlag om verksamheten till regeringen, man har i somras inrättat en inspektion för socialförsäkringen och ett serviceåtagande har formulerats.

Jag ber er att titta på Försäkringskassans hemsida. Där står det väldigt tydligt för olika ärenden vad medborgarna har rätt att förvänta sig av Försäkringskassan. Det skulle jag önska att fler myndigheter var så tydliga med så att vi medborgare kan se vad vi kan förvänta oss och vad vi har anledning att kritisera om vi inte får det.

Veronica Palm sade att det var en bluff med serviceåtagandet. Men statistiken är inte en bluff. Likaså kommenterades vad JO sagt. Jag ställde själv frågan när vi hade en hearing med JO för ungefär två år sedan: Beror problemen på politiska beslut och åtgärder? Det är bara att gå tillbaka och se vad JO sade. Svaret blev väldigt tydligt: Nej. Det berodde på att man hanterade omorganisationen dåligt. JO:s tydliga svar var att nya reformer ska en myndighet klara av.

Det är två fel i er argumentation här. Dels är saker och ting på väg att bli bättre, dels kan man i första hand inte klandra regeringen för de problem som fanns. Vi har ändå tagit ansvaret för att göra förbättringar. Vi är alla överens om att Försäkringskassan ska hålla en hög servicenivå. Vi följer utvecklingen, men vi undviker att svartmåla.

Anf. 6 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! När man ibland står här i kammaren och lyssnar får man något slags déjà vu. Man känner igen ganska mycket saker sedan tidigare. Den här debatten är tyvärr inget undantag.

I den förra debatten i det här ärendet citerade jag den förra socialdemokratiska barn- och familjeministern Berit Andnor som 2004 sade: I dag kan människor få vänta i flera månader på utbetalning av sin sjukpenning. Särskilt allvarligt är det att det kan ta lika lång tid innan människor får veta att de får någon sjukpenning alls. Solveig i Kumla skulle alltså kunna skatta sig ganska lycklig.

Den här särskilda debatten känns om en repris av den förra debatten om Försäkringskassan. Make till självsmål i att begära en särskild debatt om handläggningstider i Försäkringskassan får man leta efter. Denna min uppfattning förstärktes med eftertryck vid förmiddagens sammanträde i socialförsäkringsutskottet där Försäkringskassans generaldirektör Adriana Lender redogjorde för arbetet inom myndigheten. Hon inledde med orden: Det går bra för Försäkringskassan! Därefter redovisades det ena positiva resultatet efter det andra.

Frågan man kan ställa sig är om syftet med att begära denna debatt är att etablera en ny, stående debattagenda där man avser att i denna kammar återkommande diskutera Försäkringskassans handläggningstider. Man kan fråga sig hur fruktsamt detta är och om det bidrar till en real förbättring för kassans kunder.

Det ligger dock nära till hands att Socialdemokraternas avsikt att begära debatten beror på brist på egen politisk initiativkraft att finna nya politiska frågor av konstruktiv art. Det kan väl knappast vara upplysande att återigen få höra om de tillkortakommanden som präglat Försäkringskassans funktionssätt under tidigare socialdemokratiska regeringar.

Som tidigare talare redogjort för finns det flera olika måluppfyllelser hos myndigheten Försäkringskassan beroende på vilket område som avses. Man arbetar aktivt för att kontinuerligt förbättra sina resultat med avsikt att uppnå uppsatta mål, och man lyckas väl.

Försäkringskassan har i likhet med Skatteverket under en rad år genomfört flera förändringar i myndigheten. Det är därför naturligt att det i övergångsfaser blir en ökad belastning för både organisationen och de anställda. För detta har ledningen ett ansvar. Detta kan dock inte i sig självt vara skäl för att en aktiv regering med ansvar för att bedriva en politik för ett bättre försäkringssystem som hjälper fler människor att komma tillbaka till ett förvärsarbete ska avstå från att genomföra nödvändiga förändringar för medborgarnas bästa.

Fru talman! De problem som jag stöter på är inte långa handläggningstider av vanliga ärenden, utan tidigare uteblivna rehabiliteringsinsatser. Nyligen träffade jag en person som under nio år har haft tidsbegränsade sjukersättningar och som trots återkommande begäran om rehabilitering inte har fått någon sådan. Det är denna tidiga problematik som borde väcka upprörda känslor. Det är allmänt bekant att alliansregeringen i samförstånd med Försäkringskassan har ökat anslagen, till och med till en nivå som ligger över den som ursprungligen aviserades.

Det finns skäl att upprepa det som jag framförde vid den tidigare debatten om Försäkringskassan: Det gäller att vidta åtgärder som minskar belastningen genom ett effektivt funktionssätt, genom klara riktlinjer i

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

organisationen och genom förbättrade handläggningsrutiner samt genom att kontinuerligt förbättra servicegraden till kunderna. På detta sätt, och inte genom meningslösa debatter, når man bästa resultat.

(Applåder)

Anf. 7 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Om jag säger trygghet – vad tänker ni då på? Tydligt har också Husmark Pehrsson funderat lite grann på det ordet. Det tycker jag är jättebra, för det är ett viktigt ord. Att vi känner trygghet och har trygghet i våra liv är grundläggande för hur vi ska må.

Men jag tror att vi lägger in lite olika saker i begreppet. För de flesta av oss betyder trygghet att vi vet att vi kan betala hyran och att vi har mat på bordet och kläder på kroppen. Men det ska också betyda att man har rätt att vara sjuk och få möjlighet att tillfriskna. Det ska finnas både tid och ekonomisk möjlighet till detta. Det är en grundläggande trygghet som borde vara självklar.

I begreppet trygghet ligger också möjligheten att blicka framåt – att veta vad som gäller de kommande månaderna och gärna lite längre än så. Men tyvärr finns det många i dagens samhälle som inte vet det. De sjuka är en grupp som har fått vänta orimligt länge på både beslut och pengar. I fredags fick vi i *Rapport* se ett exempel på en kvinna som hade fått vänta i fem månader i ett överprövningsärende på att få veta om hon skulle få sjukersättning. Under de här fem månaderna var hon tvungen att göra sig av med allt hon hade. Hon var till och med tvungen att tömma sin dotters bankkonto, att sälja bilen och så vidare. Hon blev tvungen att söka försörjningsstöd på grund av att hon inte hade fått något beslut och de pengar som hon hade rätt till.

Detta är bara *ett* exempel. Anmälningarna till JO om orimliga väntetider har ökat under året. Det sade också JO i samma intervju i *Rapport* i fredags. Och vi ska veta att anmälningarna bara är toppen på isberget, som man brukar säga. Folk gnetar, lånar av släktingar och vänner, säljer tillhörigheter och väntar och väntar. De väntar på sina rättmätiga pengar.

Visst kan man se, rent statistiskt, att det går åt rätt håll när det gäller handläggningstiderna. Men fortfarande är det i snitt 25 procent som Försäkringskassan inte klarar av under den utlovade tiden för serviceåtagandet. Bakom varje procent finns sjuka och förtvivlade människor med barn och familjer som lever i oro för att klara sin vardag. Solveig Zander raljerade över detta och kallade det för att göra en höna av en fjäder. Det tycker jag är stötande. Det finns människor bakom varenda procent – kom ihåg det!

Vänsterpartiet har under några år drivit kravet om en garanti om utbetalning eller beslut inom en månad. Vi menar att försenade utbetalningar från Försäkringskassan skulle ge rätt till dröjsmålsränta efter 30 dagar och rätt till skadestånd efter 60 dagar. Regeringen och övriga har nu anammat vårt synsätt. Beslutet finns, och en utredning ska sjasättas. Jag undrar: Vad händer med den saken, ministern? Är någonting på gång? När kan vi vänta oss ett lagförslag om detta?

Handläggningen av frågan är lite typisk för en högerregering. När regler, lagar och villkor ska försämrats för medborgarna går det snabbt. Varken drabbade eller handläggare hinner med. Men när det är någonting som kan bli till den enskildes fördel verkar det ta tid och dras i långbänk.

Under årens lopp har vi hunnit debattera Försäkringskassans nedgång och fall – höll jag på att säga, men riktigt så illa är det ju inte än. Under alla dessa år har vi sett varningssignaler om att det är regeringens politik och brist på ansvar som har slagit undan Försäkringskassans möjligheter att göra det den ska.

Vi har redan tidigare hört om den gigantiska omorganisation som kassan har gjort. Jag skulle också vilja ta upp detta, för det är en av orsakerna till att det ser ut som det gör. Det är vi tydligen överens om. Om man dessutom lägger till nedskurna anslag, att handläggare har fått sluta och så vidare är det självklart att det måste märkas någonstans. Och det märks just hos dem som inte har fått det de har rätt till.

Man har tydligt sagt detta tidigare i alla remissvar, och vi har sagt det i alla debatter. Men regeringen vägrar lyssna. Den tar inte till sig det, utan genomför detta till vilket pris som helst.

Nu fortsätter arbetet med den sista delen i utsorteringsfrågan. Den ska vi debattera om en månad ungefär. Men det vi vet redan nu är att handläggarna på kassan har fått använda en stor del av sin tid under de senaste månaderna till att informera dem som riskerar att bli utförsäkrade den 1 januari. Det är tid som de hade kunnat ägna åt att göra annat.

Jag vill varna för situationen för handläggarna på kassan. Den kommer att bli ännu mer ansträngd under nästa år. Det hörde vi under vår utfrågning i förra veckan. 1 800 anställda kommer att lämna Försäkringskassan, och samtidigt kommer tiotusentals sjuka att tvingas ut i någon åtgärd. Sedan kommer de tillbaka, och de kommer fortfarande att vara sjuka – kanske till och med ännu sjukare. Men den debatten ska vi som sagt ta senare – jag tror att det blir den 9 december – så vi behöver inte säga så mycket mer om det här.

Hela sjukförsäkringen håller på att bli ett enda lapptäcke. Det är lapppat och omgjort till oigenkännlighet. Under de mer än 100 år som sjukförsäkringen, socialförsäkringen och för den delen a-kassan har byggts upp har målet varit att skapa en trygghet. Man ska veta att man trots sjukdom, handikapp eller arbetslöshet ska kunna betala hyran. Men nu håller den tryggheten tyvärr på att raseras.

Anf. 8 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! I ett rödgrönt Sverige ska ingen behöva lämnas försäkringslös. Det går bra för Försäkringskassan, sade Lars Gustafsson. Mediebilden är fel, sade Solveig Zander. Men hur går det för de människor som behöver kassans hjälp? Det undrar jag.

Miljöpartiet har fokus på alla människor som berörs. Vem som helst av oss kan bli sjuk eller arbetslös. Ovissheten är stor när regeringen hanterar försäkringssystemet som en försöksverkstad där man försöker åtgärda de värsta problemen i efterhand. Det skapar onödigt oro och försämrad rehabilitering. Som vi har hört här kan enskilda individer drabbas hårt när de får vänta på pengar som de inte vet om de ska få eller ej.

Det är den verklighet som de drabbade människorna upplever. Det är det som är deras oro. Det försöker nu de borgerliga partierna vifta bort. Jag väljer att lyssna på det som människor säger.

I andra branscher har målet för regeringen varit regelförenkling. Det ska bli lättare för företagen och byråkratin ska minska. Men Försäkringskassan tycks vara undantagen. Där är det i stället för regelförenkling jakt

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggnings-
tider*

på fuskare som är ledstjärnan. Det är dock ingen konsekvent politik i det avseendet från regeringens sida. Fusk med trygghetssystemen ska motverkas med varje till buds stående medel. Fusk med skatter ser man mellan fingrarna med.

Överklagan ska inte längre göras enligt tidigare regelverk. Nu är det omprövning inom en annan enhet på kassan som gäller.

Det är fortfarande så att sex månader gamla ärenden ligger orörda och väntar på handläggning. Som vi har hört här förut var Försäkringskassans generaldirektör i utskottet i dag på förmiddagen. Hon bekräftade att det finns ärenden som har väntat sedan före sommaren. Det är långa handläggningstider, och det är oacceptabelt.

Omprövningarna har ökat till 90 000 ärenden. Hälften av det hade Försäkringskassan prognostiserat. Detta är en ny regel som har införts av den nuvarande regeringen. Samtidigt som omprövningsärendena har ändrats har den ena rutinen mer byråkratisk än den andra lagts till.

Först var det VAB-intyg. Ja, ni vet att när barnen har varit sjuka ska dagis skriva intyg som ska lämnas till Försäkringskassan. Regeringen införde detta krångliga och byråkratiska system trots att Försäkringskassan föreslog en annan modell. Drygt 200 000 VAB-dagar i månaden handläggs av Försäkringskassan. Det är en rejält ökad arbetsbelastning att kontrollera de här blanketterna för en myndighet som redan var hårt pressad. Lägg därtill det extra jobbet för förskolepersonal och föräldrar.

Sedan var det servicekontraktet. Det är väl bra att den som är i behov av pengar från Försäkringskassan ska få service, men vi ska minnas varför servicekontraktet kom till. Det var efter sommaren när regeringen infört nya regler mitt i en omorganisation och kassan inte hann med att handlägga. Det var faktiskt så. Men ändå är det så i dag, den 10 november 2009, att en person som begär sjukpenning och får ett avslag som ska omprövas inte har en personlig handläggare att vända sig till. Man har inte heller något servicekontrakt att ta ställning till eftersom det inte gäller alla. Det gäller bara vissa.

När ni införde de här reglerna sade de faktiskt själva på Försäkringskassan att VAB-intygen var en starkt bidragande orsak till det uppmärksammade problemet med försenade utbetalningar. VAB-intygen är en kollektiv bestraffning av alla småbarnsföräldrar grundat på en kraftigt överdriven misstanke om ett utbrett fusk och utan påvisad effekt när det gäller försenade utbetalningar, men de ger mer byråkrati.

Jag undrar om det inte skulle vara en bra grej att ta bort intygen, och jag skulle gärna vilja höra om inte ministern kan tänka sig att ta bort VAB-intygen. Om vi vill ha en smidig kassa som ger människor intyg och pengar i tid behövs inte de här VAB-intygen. Det skulle vara en ganska enkel åtgärd att vidta för att möta de här förtvivlade människorna.

Det finns också andra fall. Jag har fått berättat för mig om en tjej som heter Kristina. Hon har varit sjuk i tio år i utmattningsdepression. Med undantag för det första året har hon försökt att studera eller arbetat deltid och delvis haft sjukpenning eller sjukersättning. Hon har försökt att om-skola sig och gjort det på eget initiativ. Så sent som 2007 meddelades Kristina att hon skulle genomgå en försäkringsmedicinsk undersökning. Hon hade då 25-procentig sjukersättning. I januari 2008 genomgick hon en fyradagarsutredning, och man rekommenderade då att höja sjukersättningsnivån till 50 procent. Det blev en rundgång, hon fick avslag och

omprövningen avsågs ändå. Hon vet inte om hon ska få sjukpenningen, och hon går runt i det här systemet. Då vill hon träffa en handläggare, men det får hon inte, och hon har inget servicekontrakt som hon kan hänvisa till. Det gäller inte henne.

Är det inte dags att ompröva detta regelverk?

Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det misslyckade Pilaprojektet, som ni startade tillsammans med Socialdemokraterna och som ledde denna kvinna till felaktiga insatser, kan vi diskutera en annan dag, Gunvor G Ericson. Jag instämmer till fullo med Gunvor G Ericson i hur fel detta var. Därför har vi också tagit bort det.

En viktig del av det ansvar som regeringen har är att ge Försäkringskassan tillräckligt med resurser för att de ska kunna ge en god service. Regeringen har därför i budgetpropositionen och tillhörande tilläggsbudgetar – vilket Socialdemokraterna alltid har försett Försäkringskassan med, så kom inte med något annat, Veronica Palm – föreslagit en omfattande resursförstärkning för Försäkringskassan både 2009 och kommande år. För 2009 har Försäkringskassan tillförts 950 miljoner kronor i tilläggsbudget, och för kommande år har anslaget höjts med 600 miljoner kronor. Detta är, mina vänner, vad Försäkringskassan själv har hemställt om att få av regeringen för att klara sin service.

Jag bedömer alltså att Försäkringskassan har fått resurser som ska göra det möjligt att upprätthålla en snabb och säker handläggning. Samma bedömning verkar också Veronica Palm och Socialdemokraterna göra eftersom de har samma siffror i budgeten vad gäller Försäkringskassans resurser som denna regering har.

Fru talman! I slutet av sommaren fick 90 procent sin sjukpenning inom 30 dagar. Handläggningstiderna kan bli ytterligare kortare, och rättssäkerheten ska stärkas. Det är viktigt för socialförsäkringens legitimitet.

Jag hade inte tänkt ta upp det, men efter Veronica Palm politiska retorik om bluff och jojo vill jag återigen säga att tilläggsbudgetar är någonting som Socialdemokraterna har haft i alla tider när det gäller Försäkringskassan. När det gäller bluff om service vill jag bara påminna om en sak. Jag tänkte inte ta upp det, men jag gör det för visa hur fel Veronica Palms politiska retorik är. Under sommaren i år fick 82 procent sina ansökningar om sjukersättning beviljade inom 120 dagar. När Socialdemokraterna satt i majoritet under den förra mandatperioden fick 46 procent sina ansökningar om sjukersättning beviljade inom 120 dagar. Jag är inte nöjd med 82 procent, men jag kan inte kalla det för bluff när man under Veronica Palms och Socialdemokraternas tid biföll endast 46 procent. Det visar bara hur ihålig den politiska retoriken är.

För mig är det självklart att rätt person ska få rätt ersättning i rätt tid. Försäkringskassans serviceåtagande är viktigt och måste också hållas. Folk ska veta vad de kan förvänta sig. Det är inte lätt att inte få pengar i tid. Jag är helt medveten om detta. Det är också min absoluta ambition att stärka och öka säkerheten och rättssäkerheten på Försäkringskassan så att folk får pengar i tid.

Därför är det viktigt att jag också gav Försäkringskassan i uppdrag att sammanställa ett serviceåtagande, och mer kommer också.

Prot. 2009/10:26
10 november

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

En ny myndighet, Inspektionen över socialförsäkringar, har tillsatts av denna regering den 1 juli i år. Den vill Vänsterpartiet inte ha. Vänsterpartiet vill inte ha en oberoende tillsyn som ska säkerställa effektiviteten och kontrollen över våra socialförsäkringar. Man vill ha politiker i en nämnd i stället som ska bestämma över denna enorma myndighet.

Jag har också för en månad sedan tillsatt en utredning som ska ta fram förslag på att arbetsgivare ska lämna uppgifter varje månad om lön och skatteavdrag för varje anställd. Det gör det möjligt att fastställa personers inkomster utan att vänta på intyg eller kontakt med arbetsgivare. De som tjänar på det är medborgarna som kommer att få sina ersättningar betydligt snabbare och mer korrekt.

(Applåder)

Anf. 10 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag har den djupaste respekt för Försäkringskassans handläggare och för Försäkringskassans ledning och deras arbete. Jag vill verkligen att tilltron till Försäkringskassan ska vara hög. Jag har inga ambitioner att svartmåla Försäkringskassan. Men när jag lyssnar på de borgerliga ledamöterna i den här debatten blir det mer och mer tydligt för mig att man använder en retorik som jag inte trodde tillhörde sanna liberaler. Man använder en retorik där man sätter myndigheter före människan. Det är värt att uppmärksamma. Jag tror att det kan vara en och annan väljare som kan tycka att det kan vara spännande. Myndigheten och att försvara myndigheten är viktigare än de människor som finns inne i den. Det syns också på de nya sjukskrivningsreglerna med dogmatiska tidsgränser som är ensidigt riktade mot den enskilda sjuka individen – allt för att värna ett system som passar högerns människosyn som innebär att folk blir friskare för att de blir fattigare. Det är ganska tydligt att myndigheter och system är viktigare än människor i högerns Sverige.

Kanske är det också därför som det är så viktigt att försvara den här servicebluffen. Då handlar det inte om vilka tider utbetalningarna sker på och hur många procent som man klarar, utan det handlar om vad det var som man förespeglade medborgarna att man skulle göra. Man sade: Vi tar ansvar för att du ska veta när du får ut din rättmätiga ersättning från försäkringssystemet.

Det blev inte så, utan det blev i stället en del av en hemsida där handläggningstider listas och där man utifrån dem generellt kan förvänta sig att man har rätt att få ut sin ersättning på precis samma tider som tidigare. Det är alltså ingen skillnad, utan man gjorde bara en ny del av hemsidan.

Detta bygger på att allting är rätt från början och bara i de enklaste försäkringsslagen. Alla vi som har varit inne i välfärdsförsäkringarna vet att det inte finns speciellt många enkla försäkringsslag. Ett exempel på någon som inte omfattas av det här serviceåtagandet är pappan som var hemma för vård av sjukt barn en vecka innan jullovet började. Sedan blev det jullov, och det fanns ingen möjlighet att lämna in några VAB-intyg och få dem påskrivna. Sedan blev det nyår, sedan var man på ett annat fritis och sedan hade det gått fyra veckor.

Inte heller bostadsbidraget som måste ändras för att hyran höjs omfattas. Det gör inte heller omprövningen av sjukpenningen för att man har passerat 180-dagarsgränsen och bedöms alldeles för hårt trots att man enligt behandlande läkare skulle kunna ha rätt till en sjukpenning. Därtill

finns 89 997 ytterligare människor som i dag inte kan omfattas av serviceåtagandet. De vill inte ha mer servicebluff! Och det är inte dem som det gäller. De vill ha sin rättmätiga ersättning i rätt tid.

Sanningen är också att budgeten för Försäkringskassan har minskat. Det fasta förvaltningsanslaget har minskat. Hemställanden från Försäkringskassan som *inte* är tillgodosedda ligger kvar.

Jag vill avsluta med att ställa en rak fråga till statsrådet Husmark Pehrsson då mitt syfte med den här debatten är att kräva politiskt ansvar: Vad gör ni nu?

(Applåder)

Anf. 11 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Jag vill börja där jag slutade förra gången. Jag tror att jag sade att 74 procent inte blev uppfyllda i tid när det gällde bostadstillägg till pensionärer. Det var ju naturligtvis tvärtom. Det var 74 procent som *fick* det inom rätt tid. Jag vill säga det så att ingen på något sätt får fel uppfattning om detta.

Sedan måste vi säga att den här debatten handlar om långa handläggningstider hos Försäkringskassan. Vi har nu i olika debattinlägg hört att det handlar om just en specifik sak när det gäller Försäkringskassan, och det är detta med omprövningsärenden, det vill säga att någon begär att ärendet ska tittas på igen av olika anledningar.

Generaldirektör Adriana Lender, som vi har träffat på utskottet här på förmiddagen, sade att ett stort antal av dessa ärenden handlar om föräldrapenningen. Man begär föräldrapenning, och så kommer man inte in med det intyg i tid som Veronica Palm berättade om alldeles nyss. Det betyder att ärendet avförs, för då tror man inte att den föräldern vill ha föräldrapenningen, och då kallas det för ett omprövningsärende. Men det är så enkelt att när man sedan kommer in med det intyg som man ska ha från dagis eller från skolan får man sina pengar. Större och krångligare är alltså inte dessa omprövningsärenden.

Det är ungefär 90 000 ärenden, och då vet vi att 60 miljoner utbetalningar varje år sker från Försäkringskassan. Man behöver inte vara så duktig på matte för att inse att det är ungefär 0,15 procent som är omprövningsärenden. Men jag vill tydligt säga, vilket jag sade i mitt förra inlägg, att ingen människa ska vänta längre än nödvändigt. Det är ju jätte viktigt! Så länge det finns en människa som inte får sin ersättning i rätt tid är det ju någonting som myndigheten ska se över, och det gör de också.

Generaldirektören sade också att tack vare den nya reformen och tack vare att det nu är 96 000 personer färre som är i utanförskap än vad det var i augusti 2006 – det är alltså 96 000 personer som är friska till skillnad från då – får personal hos Försäkringskassan andra uppgifter än att betala ut sjukpenning. Då kan de läras om, och de får möjligheter att jobba med dessa långa sjukfall eller omprövningsärenden för att möjliggöra att dessa balanser ska avvecklas. Vi vet också att det här missnöjet som man säger finns hos försäkringstagare är större *innan* man har träffat en handläggare än vad det är efteråt.

Då, gott folk, är det ju inte så att det är alliansen som på något sätt vill svartmåla Försäkringskassan. Fast jag är liberal säger jag att myndigheten inte ska svartmålas. Vem är det som försöker svartmåla och säga att

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

man gör fel inom Försäkringskassan? Ja, det är inte alliansen. Alltså måste det vara den andra sidan, nämligen den socialdemokratiska vänsterkartellen, som gör allt för att visa att Försäkringskassan inte gör rätt. (Applåder)

Anf. 12 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Oppositionen talar om att myndigheten inte ska gå före människan. Det tycker jag är väldigt klokt. Det är det som jag har haft mest problem med när det gäller det gamla, före detta stora regeringspartiet. Jag tycker att ni väldigt ofta har satt myndigheterna före människan.

Alliansens reaktioner på de rapporter och utredningar som har kommit har ju verkligen visat att vi sätter människan före myndigheten. Vi har haft utfrågningar, hearingar, och vi har startat ett förbättringsarbete. Vi har ökat kraven på Försäkringskassan, och vi har inrättat, som vi har hört här, serviceåtaganden och en inspektion.

Det är lite brist på självkritik när inte minst Socialdemokraterna, men även de två partier som stödde den förra regeringen, inte alls talar om att ni verkligen inte kritiserade myndigheten Försäkringskassan och dess service under den tiden som ni var i regeringsställning.

När rapporterna kom 2006 om växande köer och så vidare och ni fortfarande hade regeringsansvar, vilka förslag hade ni då för att förbättra servicen, när ni nu tycker att den här inspektionen och serviceåtagandet är så dåliga? Vilka förslag hade ni? Vilka kommentarer hade ni när alla rapporter kom våren 2006 om att köerna växte? Då var det ni som hade regeringsansvaret, men det verkar inte som om ni någonsin riktigt erkände att det faktiskt var problem.

Vi har hört flera gånger att när det gäller väldigt många stora handläggningstyper, till exempel sjukpeng, är köerna kortare nu än vad de var då. Vi är inte nöjda med det, utan vi ska gå vidare, men det är en felaktig debatt om man utmålar det som att allting har blivit sämre.

Det är naturligtvis, fru talman, väldigt viktigt att allmänheten och människorna i samhället har ett stort förtroende för sjukförsäkringssystemet och även för myndigheten. Därför är det viktigt med mycket bra service, och därför är det viktigt med rättvisa beslut och med utbetalningar som inte försätter människor i nödsituationer. Det är också viktigt att fusk minimeras. Många människor i det här samhället betalar gärna solidariskt till dem som drabbas av sjukdom eller måste ta hand om sjuka barn, men de sviktar i sin solidaritet om de får reda på att det är väldigt många som utnyttjar systemet på ett felaktigt sätt.

Därför ska vi ha det på ett bra sätt utan att krångla till det. Vi hörde Solveig Zander berätta hur man ska hantera en del ärenden enklare i fortsättningen, men att det behövs en kontroll för att undvika fusk tror jag att de allra flesta medborgare i Sverige faktiskt ställer upp på.

Handläggningstider har vi talat fram och tillbaka om här, och det är väldigt mycket positivt som kommer, men vi som är engagerade i de här frågorna är naturligtvis inte nöjda förrän det i stort sett fungerar i alla ärenden. Så ska målet vara. Det ligger gamla ärenden som släpar efter sedan den mörka, besvärliga tiden för några år sedan, och det drar fortfarande ned statistiken, medan en väldigt stor del av de nya ärendena fungerar bra och inom stipulerad tid. Det är den stora delen, omkring 90

procent. Samtidigt är det som sagt var inte minst de gamla omprövnings-
ärendena som tar tid.

Vi är på rätt väg, och vi i alliansen tar det här på största allvar. Med
alla åtgärder vi vidtar sätter vi faktiskt människan före systemet.
(Applåder)

Anf. 13 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! När man hör på inläggen här börjar man ibland undra om
det är ämnet för dagen som ska diskuteras eller om vi ska prata om något
annat. Enligt överskriften på debatten handlar det om långa handlägg-
ningstider hos Försäkringskassan, och så börjar man tala om att man inte
ser människorna. Men vi pratar faktiskt om en myndighet, och då blir jag
konfunderad över hur man tänker. Jag tycker att det är bra om man håller
sig till ärendena.

Ska man titta på det så kallade människoperspektivet kan man fråga
sig hur det har varit historiskt. Om man travesterar oppositionens slogan
lite kan man säga att i ett rödgrönt Sverige ska alla få ett bidrag. Man ska
ha ett införsäkringsintyg; man ska inte utförsäkras.

Så har det varit. 140 personer om dagen förtidspensionerades! Detta
är inte gripet ur luften, utan det är alla överens om. Är det så vi ska ha
försäkringssystemet? Är det så vi ska respektera människovärdet? Är det
så vi ska få människor att känna självkänsla i att kunna skapa sin egen
framtid? Nej – vi ska ta till vara varje människas möjlighet, och då krävs
det en lång rad andra åtgärder som ligger utanför Försäkringskassan.

Eftersom en del broderar ut det i den här debatten kan jag tala om att
vi snart får ett fritt vårdval i Sverige. Vi får minskade vårdköer. Vi får
fler apotek. Det kan ju bara vara bra för att minska ohälsan. Oppositionen
är emot det, vet jag, men det är en annan sak.

Låt mig klart deklarerera att långa handläggningstider varken är bra el-
ler acceptabelt, särskilt inte för dem som är starkt beroende av sin ersätt-
ning och har små förutsättningar och små ekonomier. Det är därför det är
så viktigt att de uppgifter och underlag som kommer in är riktiga och
finns till hands när man ska fatta beslut. Vi vet ju att många ärenden går
tillbaka på grund av att det fattas uppgifter, och detta har vi kritiserat och
skickat över till regeringen. Med riktiga uppgifter minskar man överkla-
gandefrekvensen, även om det finns de som vill testa sina ärenden och
anser att de har skäl.

Det stora och grundläggande problem som alliansregeringen har fått
ta tag i är en tidigare, felaktig process vid sjukskrivning och rehabilite-
ring. Det är hela den långa kedjan som är så viktig. Vi som har spelat
fotboll vet att det är väldigt bra om en kedja är intakt, för annars blir man
ensam målgörare, och det är rätt så svårt.

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att man när man inrättar olika
beslut, inte bara från myndighetens sida utan även från politisk sida, ser
hur verkligheten är och vad som är effektivt. Ibland måste myndigheten
kunna säga nej. Ibland är det så att man inte har rätt till ersättning. Men
ibland har man rätt till ersättning, och då ska man också få hjälp att få
den. Den är dock inte ovillkorlig, utan man ska hjälpas tillbaka till ett
eget liv så långt det är möjligt. Varje människa ska få tillbaka möjlighet-
en att försörja sig själv, och det var därför som vi – ibland emot expertråd

Prot. 2009/10:26
10 november

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

– faktiskt införde möjligheten för tidigare förtidspensionerade att pröva att arbeta.

Det borde vara ett rimligt bevis på vilket människoperspektiv vi har, i alla fall jag som kristdemokrat.

Anf. 14 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! I mitt förra anförande tog jag upp varningssignalerna från sjuka, pensionärer, handläggare, Justitieombudsmannen, föräldrar och fack om att regeringens politik och brist på ansvar håller på att omöjliggöra för Försäkringskassan att klara sina uppgifter.

Vi har pratat om detta lite fram och tillbaka, så jag ska inte säga allt igen.

Vi är väl överens om att en av kassans viktigaste uppgifter är att ge de försäkrade deras pengar i rätt och rimlig tid. Det tycker jag att alla som har varit uppe har sagt. Det kan handla om föräldrar som har varit hemma för vård av sjukt barn, pensionärer som väntar på sitt bostadsbidrag eller bostadstillägg eller sjuka som ska ha sin sjukpenning eller sjukersättning.

Som jag sade i mitt förra inlägg är just de som väntar på besked om sjukersättning eller omprövning i vissa fall en hårt drabbad grupp. Väntetider på tre fyra månader är inte ovanliga. När det gäller just den här gruppen är det inte bara de sjuka som drabbas, utan det spiller över på andra samhällsfunktioner.

Jag ska ge ett exempel. I dag är det väldigt ovanligt att man får sjukintyg som sträcker sig över flera månader. Den som väntar på beslut om omprövning eller sjukersättning som det handlar om i många fall måste under denna väntetid uppsöka läkare för att få sitt intyg förlängt. Jag vet inte exakt hur många det handlar om, men vi kan vara överens om att det handlar om tiotusentals människor över hela Sverige. Om vi säger att dessa tiotusentals människor tvingas göra två onödiga läkarbesök för att få sina intyg förlängda och varje läkarbesök tar 30 minuter handlar det lågt räknat om tio läkartjänster som tas i anspråk på grund av att Försäkringskassan har så långa väntetider.

Jag undrar om ni har diskuterat detta med Sveriges kommuner och landsting. Vad säger landstingen om det här? Jag tycker att dessa läkartjänster kunde ha gjort mer nytta på andra sätt.

När man ser på statistiken angående handläggningstiderna sticker några ärendeslag ut. Det är bostadstillägg till pensionärer; där nådde man serviceåtagandet till 39 procent. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring till vad det beror på.

När det gäller underhållsstöd klarar Försäkringskassan inte att betala ut i tid enligt serviceåtagandet i nästan 40 procent av fallen. Det tycker jag är skrämmande, för vi vet att många ensamstående har det väldigt knapert och verkligen behöver få sina pengar i tid.

Vet någon vad det beror på? Jag skulle gärna vilja ha ett svar på det. Ämnar ministern och högersidan göra något åt det?

Det var några saker som Lars Gustafsson sade som jag har lust att bemöta, men jag ska inte göra det.

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Jag fortsätter att berätta om Kristina som är en av alla dem som hör av sig till mig. Det är inte så enkelt att man bara kan skylla på tidigare regering, Cristina Husmark Pehrsson.

I januari genomgick Kristina som sagt var en fyradagarsutredning. Den resulterade i två saker, dels att ersättningsnivån rekommenderas höjas till 50 procent, dels att själva undersökningens påfrestning innebar att hon drabbades av återfall i sin depression.

Försäkringskassan fattade ändå beslutet att avslå sjukpenningbegäran. Då begärdes omprövning. Ytterligare utlåtanden från ordinarie läkare, kuratorer och terapeuter utfärdades, alla i samma tonart: Arbetsförmåga noll. Omprövningen avslögs ändå.

Sjukpenningen för två följdperioder har också avslagits. Till tidigare intyg har lagts ett tredje utlåtande från en läkare med specialistkompetens, men hon noterade bristande arbetsförmåga bortom sjukersättningsnivån. Det ska också noteras att denna läkare var samma person som lett den försäkringsmedicinska utredningen i januari. Den behandlande läkaren har bett att få diskutera fallet med handläggaren på Försäkringskassan men har nekats.

Vad råder ministern henne och alla andra människor som väntar på besked om de ska få sjukpenning eller ej att göra? Hur ska Kristina kunna uppleva den trygghet som ministern pratade om i sitt inledningsanförande när all hennes kraft går åt till att reda ut sin ekonomiska situation och knappt räcker ens till det, vilket negativt påverkar den här personens sjukdom?

Exemplet Kristina får inga pengar av kassan. Hennes ombud får inte tala med handläggaren för tidig bedömning eftersom hon inte har blivit beviljad sjukpenning. Det finns inget ärende.

Mitt uppe i detta ska regeringen införa det fjärde steget i den så kallade rehabiliteringskedjan, som har lett till försäkringslöshet för många människor. Dessa ändringar, som nu genomförs i det fjärde steget, kommer också att påverka Försäkringskassans arbetsbörda och handläggningstider.

Ministern bemötte inte med ett ord det som sagts om de administrativa regelbördor som vilar på Försäkringskassan när det gäller vård av barn, intygen som nu krävs från dagis och hanteringen av dessa 200 000 intyg i månaden. Vore det inte bättre att man avlastade kassan de intygen och såg till att människor fick en trygg och rättssäker bedömning?

Inspektionen som ministern berättar nu har kommit till är jättebra, visst, men den tittar inte på enskilda människors ärenden utan på systemet. Miljöpartiet vill se ett helt nytt, modernt trygghetssystem med *en* dörr in. Det går inte att lappa och laga i det här trasiga sjukförsäkringssystemet. Vi vill slå ihop Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunernas försörjningsstöd så att människor slipper att bollas runt. Vi måste ha individens bästa för ögonen. Det gäller både handläggningstider och möjlighet att komma tillbaka till ett arbetsliv där alla kan få plats.

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Till Miljöpartiet vill jag säga att vi om ungefär 15 minuter har en interpellationsdebatt om VAB-intygen. Låt oss återkomma till dem då.

Vad gäller att slå mot myndigheterna säger jag: Titta på Norge där man har gjort detta. Nio av tio får inte sina ersättningar i tid.

Oppositionen kritiserar, men här hör vi tydligt att det inte finns några alternativ. Förslagen från oppositionen lyser med sin frånvaro.

Att handläggningstiderna blev långa under 2008 är inte acceptabelt. Att tiderna för överklagande är långa är inte acceptabelt. Jag vill vara väldigt tydlig med detta.

Det intensiva arbete som har utförts av Försäkringskassans personal har också givit ett gott resultat. I dag kan vi konstatera att handläggningstiderna i de allra flesta fall är historiskt korta. Handläggningstider för beviljande av sjukersättning har aldrig varit så här korta.

Fru talman! Bland de första åtgärder jag vidtog som socialförsäkringsminister var att bilda och starta myndigheten för kontroll och granskning. Revision, kontroll och tillsyn slarvade den förra regeringen med när man tog bort tillsynsmyndigheten över socialförsäkringarna när man bildade den nya Försäkringskassan. Man har låtit Försäkringskassan utöva tillsyn över sig själv. Det är inte rimligt med det ansvar som denna myndighet har. Inspektionen över socialförsäkringen började sin verksamhet den 1 juli i år.

Jag ska svara på Veronica Palms frågor. Sedan vill jag ställa en fråga tillbaka och hoppas också få ett tydligt svar.

Försäkringskassan har fått de resurser den har äskat.

Tillsynsmyndigheten över socialförsäkringarna utvecklades av er 2005. Varför kommer ni att stödja Vänsterpartiets förslag att avveckla Inspektionen över socialförsäkringen och i stället tillsätta politiskt valda nämnder?

När det gäller utredningar har vi en på gång. Det är på tal om vad vi ska göra. Arbetsgivarna ska lämna uppgifter månadsvis. Det gör att vi inte behöver ta in nya uppgifter, nya intyg och göra nya kontroller innan beslut fattas. Den utredningen är färdig om ett halvår.

Bluff och jojo får stå för Veronica Palm och Socialdemokraterna.
(Applåder)

Anf. 17 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Cristina Husmark Pehrsson vet lika väl som övriga kamraren att Socialdemokraterna har ställt sig bakom en tillsyn när det gäller socialförsäkringarna.

Jag vill bemöta några saker. Jag kan inte hålla mig längre. När Solveig Zander pratar om utanförskapet blir det ju helt barockt. Det vet vi allihop här inne – och jag hoppas att några tv-tittare också vet det – att om man räknar på utanförskapet på samma sätt som den här regeringen gjorde innan man blev regering har det ökat med 60 000 personer. Det kan vi vara överens om.

När Solveig Zander nu säger att utanförskapet minskar förutsätter jag att man räknar med dem som man nu kastar ut ur sjukförsäkringen så att de hamnar utanför utanförskapet i något ännu längre bort. Så kan vi inte ha det. Det är mer än ett halvår kvar tills valrörelsen börjar. Vi måste åtminstone hålla ordning på siffrorna. Utanförskapet som ni räknade innan ni bildade regering har ökat med 60 000 människor. Det är vi överens om.

När det gäller debatten som sådan var det vi begärde från Socialdemokraternas sida en aktuell debatt. Det borde inte överraska någon i den här salen att de som har regeringsmakten just nu är fyra borgerliga partier. Det var om det handlaget och hur den regeringskonstellationen handhar verksamheten i myndigheterna som det var meningen att debatten skulle handla, inte vad som hände för tre fyra eller sex sju år sedan.

Jag upplever inte att jag har fått speciellt mycket svar på frågan vad som kommer att hända. Det må vara hänt! Jag tycker att det är värre för de människor som nu väntar på att få sina beslut, på att få ut sina rättmätiga ersättningar och som faktiskt upplever att de inte kommer in i Försäkringskassan. För deras skull hade jag hoppats att regeringen hade kunnat ge tydligare besked om hur man hanterar Försäkringskassan i framtiden.

Anf. 18 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Den aktuella debatten om långa handläggningstider på Försäkringskassan som vi har nu begärde Socialdemokraterna för ungefär tre veckor sedan. De fick svar på näst intill alla sina frågor på förmiddagen när vi träffade generaldirektören på Försäkringskassan.

Hon redogjorde också för sin kontakt med regeringen, dit man från myndigheten ska rapportera vad man gör för att komma till rätta med olika delar som myndigheten ansvarar för. En av de viktiga sakerna var att man skulle fatta rätt beslut. För att fatta rätt beslut kan det ibland, i mycket krångliga ärenden, fordras en lång handläggningstid. Det är också ett av skälen till att det tar längre tid.

En sak är viktig, och det tror jag att våra lyssnare undrar över. Det är om den socialdemokratiska vänsterkartellen ska riva upp det socialförsäkringssystem vi nu har infört. Vad jag förstått när jag har studerat deras budget är det ingenting som säger att man ska riva upp reformen. Det tror jag är viktigt att ha med sig, för det kan förefalla som om det skulle ha varit så.

Vi vet också att reformen har givit positiva resultat. Vi har sänkt sjuktalet. Det är inget påhitt, utan det är verklighet. Man ser att 7,8 procent färre är sjukskrivna i dag om man tittar på jämförande siffror från förra året. Jämför vi med hur det var i augusti 2006 ser vi att det var betydligt högre tal. De personerna har gått tillbaka till sina jobb. Att kunna vara självförsörjande är en viktig del för att inte hamna i utanförskap. Det handlar om en bra handläggning, bland annat från myndigheten.

(Applåder)

Anf. 19 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Vi har talat en del om vad som har hänt och om vad alliansregeringen har genomfört. Vi har formulerat ett tydligt serviceåtagande, inrättat en inspektion och tillsatt en utredning som ska föreslå ekonomisk kompensation för människor som drabbas av felaktig hantering och långa handläggningstider. Egentligen är jag osäker på vad oppositionen tycker om dessa åtgärder – om de tycker att de är felaktiga.

Miljöpartiet talade om ett enskilt fall, Kristina, som har fått vänta. Varje sådant fall är naturligtvis upprörande. Jag känner inte till det fallet, men vi har hela tiden för ögonen att Försäkringskassan inte ska låta människor vänta i onödan. Även om saker och ting har blivit mycket bättre nu är varje gång en människas ärende inte har blivit hanterat på ett rättsäkert och servicemässigt bra sätt ett misslyckande.

Mitt intryck av morgonens genomgång av Försäkringskassans arbete i utskottet är att kassan arbetar utifrån de principerna. Det är helt uppenbart att regeringen arbetar utifrån de principerna. Jag ska se om jag får tala med någon som har lyssnat eller tittat på debatten. Jag kan inte svara på eller ge ett enda konkret exempel på något förslag som något av oppositionspartierna har om vad de vill göra med Försäkringskassan och principerna för att få kortare handläggningstider. Det finns några företrädare kvar som kanske kan nämna något, men jag har faktiskt inte hört något konkret förslag. Det är märkligt med tanke på tonläget. I denna aktuella debatt glömmer man samtidigt bort att saker och ting har blivit bättre, i många fall mycket bättre än vad det var på den gamla regeringens tid.

Anf. 20 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag avrundar mina inlägg i den här debatten med att konstatera för dem som eventuellt lyssnar och tittar att system inte ska byggas för systemens skull utan för människans skull. De ska syfta till att varje individ ska ges möjlighet till egen försörjning genom ett eget arbete så långt det över huvud taget är möjligt – utifrån den individens egna förutsättningar.

Ett av problemen när det gäller överklagande, som har tagits upp här, som Riksrevisionen har tittat på och som vi har biträtt i utskottet, är att Försäkringskassan använder sig för lite av så kallat särskilt läkarutlåtande, som skulle eliminera vissa av fallen. Det är vad jag kallar för second opinion. Det är vad man i övrigt kallar det för i sjukvården. Om man hade använt detta vid tveksamma fall hade många av dessa överklaganden kunnat lösas och vi hade sluppit långa hanteringar.

En annan fråga som vi kristdemokrater har tagit upp – och Centerpartiet är inne på det – är att utveckla Finsammodellen och även Socsammodellen mer. Det skulle underlätta för vissa personer som befinner sig i det svåra gränslandet. Den frågan arbetar vi med inom regeringen.

Vi måste fortsätta att utveckla den reform som redan har påbörjats så att den blir fullgod. Ingen reform är färdig i sig själv, men den bygger på att man får ett korrekt bemötande och en korrekt bedömning av sin sak samt att man ges en möjlighet att gå tillbaka till ett arbete utifrån sin förmåga. Att hamna utanför i det som tidigare kallades förtidspension ska vara sista utvägen. Det är min och Kristdemokraternas uppfattning. Många av de förtidspensionerade som jag har träffat talar om att de aldrig fick chansen, men vi kristdemokrater vill ge dem chansen en gång till.

Anf. 21 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Jag ändrade mig när jag hörde alla frågor som ställdes i sista minuten. Jag tänkte därför försöka svara på några frågor som ni har ställt från regeringens sida.

Ni efterlyser alternativ från oppositionens sida, den rödgröna sidan. Jag vill först hänvisa till vår gemensamma motion som vi väckte i förra veckan. Den finns på den rödgröna bloggen, om ni inte hittar den på något annat sätt. Där står vår gemensamma uppfattning. Bland annat ska ingen utförsäkras. Läs motionen, och då får ni veta vad vi vill gemensamt.

Jag ska prata lite grann om Vänsterpartiet. Vi har också förslag på hur vi vill ha det. Vi har ett förslag som vi kallar för rehabstrategi. Förslaget kommer att presenteras i skriftlig form under veckan, och det går också att få tag i om ni är intresserade av alternativ.

Alla ska ha rätt att må bra. De ska få hjälp och stöd. Alla ska få ett personligt rehabiliteringsombud. Det är en bit som har fattats i sjukförsäkringen. Det ska vara en ökad ekonomisk trygghet i socialförsäkringen, det vill säga höjda nivåer. Man ska veta att man har råd att leva trots att man blir sjuk. Det ska inte finnas någon stupstock, och ingen ska utförsäkras.

Vänsterpartiet vill också ha tillbaka möjligheten till en tidsbegränsad sjukersättning. Nu ska man i princip vara slut för att få sjukersättning. En svägerska till mig fick veta av sin läkare att om hon har en krossad hjärna och amputerade ben och armar kanske hon kan få sjukersättning.

Jag fick också en annan fråga – jag tror det var Husmark Pehrsson som ställde den – om att vi raljerade om att vi vill ha politiker i nämnder. Vänsterpartiet vill ha tillbaka socialförsäkringsnämnderna. Jag tror att det är en garant för att vanliga människor ska ha insyn i socialförsäkringen så att den ska bli så bra som den bara kan. Det är ingenting som bara proffs ska sköta, utan också vanliga människors inblick, kunskap och empati behövs i socialförsäkringen.

Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Vi hörde de borgerliga företrädarna säga att vi inte hade några förslag. Att inte lyssna eller att osynliggöra brukar kallas för härskarteknik. Jag blir förvånad när man säger så eftersom jag i mitt förra inlägg sade att Miljöpartiet vill ha ett helt nytt, modernt och överskådligt trygghetssystem med en dörr in. Vi kallar det för arbetslivstrygghet.

Jag upprepar: Slå ihop arbetsförmedling, försäkringskassa och försörjningsstöd. Ta bort kravet på VAB-intyg på dagis, som bara leder till administration och inte är speciellt effektivt.

Jag är besviken över denna debatt. Det låter precis som att ni som sitter i regeringen nu är nöjda med hur det fungerar och tycker att det inte behövs några större förändringar – några procent hit eller dit är inte nöjda, men i det stora hela fungerar det.

Visst får många människor ersättning i tid, men det är alldeles för många som får vänta alldeles för länge – och det är oacceptabelt. Tyvärr har inte Kristina och alla andra som har drabbats fått några svar i dag, annat än de fyra borgerliga partiernas svar att det fungerar bra i det stora hela. Jag tycker inte det. Jag tycker att vi kan vara ödmjuka och säga att sjukförsäkringen inte fungerar som den borde. Handläggningstiderna är

*Aktuell debatt:
Försäkringskassans
långa handläggningstider*

för långa, och det vill vi göra något åt. Ett sätt är att ta bort VAB-intygen. Ett annat sätt är att se över hur vi kan få ett bättre regelverk som helhet. Att kasta ut människor handlar om en stor värderingsskillnad i människosyn mellan de fyra borgerliga partierna och oss i den rödgröna oppositionen.

Jag vill ha ett tryggt och säkert sjukförsäkringssystem, och det kommer vi säkert att debattera igen.

Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Vi skulle i dag debattera Försäkringskassans handläggningstider, men det verkar snarare som att det har blivit en socialförsäkringsdebatt i vid bemärkelse. Jag kan inte tolka det som annat än att oppositionen inte har några alternativ utan gömmer sig bakom politisk retorik och ord som jojo och bluff. Det man vill höra är att regeringen ser allvarligt på att människor inte får sin ersättning i tid.

Jag har här försökt att förklara alla de insatser som denna regering gör. Jag är inte nöjd. Vi fortsätter att diskutera. Jag kommer att ha ett möte med Försäkringskassans styrelse i veckan där jag också kommer att ta upp det här.

Den här debatten visar också en väldigt stor splittring inom oppositionen när det gäller två väsentliga frågor. Det ena handlar om pengarna i Försäkringskassan. Där är oppositionen inte överens. Det andra handlar om att vi får ett besked om att Socialdemokraterna nu vill stå bakom regeringens förslag om att ha en tillsynsmyndighet, Inspektionen för socialförsäkringen. Vänsterpartiet vill inte ha detta. Det tycker jag är helt bedrövtligt, och det är rättsosäkert gentemot den enskilda individen.

En annan skillnad är att Vänsterpartiet nu helt plötsligt säger att de vill ha kvar den tidsbegränsade sjukförsäkringen. Min uppfattning är att Socialdemokraterna, efter ett eventuellt maktskifte, inte vill återinföra en tidsbegränsad förtidspension. Det är en total splittring, precis som vanligt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 2, 3 och 4 november.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *onsdagen den 11 november kl. 09.00* skulle interpellationssvar utgå.

Bordläggningsplenum skulle äga rum *kl. 16.15*.

4 § Meddelande om frågestund

Prot. 2009/10:26
10 november

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 12 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utrikesminister Carl Bildt (m), statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m), statsrådet Maria Larsson (kd), statsrådet Åsa Torstensson (c) och kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:63

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:63 Pensionärsskatten och jämställdheten

av Laila Bjurling (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:64

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:64 Pensionärsskatten

av Thomas Strand (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:65

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:65 Pensionärsuppgörelsen, pensionärsskatten och Göteborg

av Siw Wittgren-Ahl (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:66

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:66 Skillnaden i beskattning mellan pensionär och förvärvsarbetande

av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:69

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:69 Pensionärsskatten

av Lars U Granberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:70 Pensionärerna och skatten

av Lennart Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:71

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:71 Växande skuldsättning och pensionärsskatten

av Phia Andersson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:73

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:73 Pensionärsskatten i Stockholmsregionen

av Christina Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:74

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:74 Pensionärsskatten i Skåne
av Christin Hagberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:75

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:75 Pensionärernas högre skatt och Gävleborgs
utveckling

av Åsa Lindestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:81

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:81 Beskattningen av förtidspensionärer
av Ronny Olander (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:83 Beskattning av pension
av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:90

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:90 Den svenska arbetsmarknadsmodellen
av Torgny Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredag 20 november 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 5 november 2009

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

6 § Svar på interpellation 2009/10:51 om ekonomisk ersättning vid vård av sjukt barn

*Svar på
interpellationer*

Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att tillse att föräldrar kan lita på att de kan få ekonomisk ersättning med tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn.

Tillfällig föräldrapenning ska ge föräldrar ekonomiskt stöd när barn blir sjuka eller när deras ordinarie vårdare blir sjuk och föräldern därför behöver avstå från sitt förvärvsarbete. Regeringen är därför angelägen om att denna förmån ur ett legitimitetsperspektiv inte används felaktigt.

I syfte att hindra ett missbruk av tillfällig föräldrapenning gäller från och med den 1 juli 2008 att en förälder, för rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn som inte har fyllt tolv år, med intyg eller på annat sätt ska styrka barnets frånvaro från förskola, familjedaghem, fritidshem eller skola där barnet normalt vistas.

Den som vill ha en socialförsäkringsförmån hade i princip redan före den 1 juli 2008 en bevisskyldighet för att han eller hon uppfyller förutsättningarna för denna förmån.

Jag vill avslutningsvis informera Matilda Ernkrans om att regeringen inför genomförandet av den nya bestämmelsen var väl medveten om att det i vissa undantagsfall inte går att upprätthålla något krav på att barnets frånvaro ska styrkas. Därför infördes också en regel om att kravet på att styrka barnets frånvaro från förskola eller liknande inte gäller om det finns särskilda skäl för att ändå betala ut tillfällig föräldrapenning även om barnets frånvaro en viss dag inte har styrkts vare sig med intyg eller på annat sätt.

Självklart kommer regeringen att följa de nya reglerna, precis som vi alltid gör när nya bestämmelser införs.

Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Jag hoppas att du, Cristina Husmark Pehrsson, som är ansvarig minister, nu inte bara ser mig, en ganska arg oppositionspolitiker och socialdemokrat. Jag hoppas att du också ser alla de föräldrar som står vid min sida, som har vänt sig till mig med sin oro och sin ilska.

Jag har träffat dem i Hallsberg, i Kumla, i Örebro, i Askersund, i Nora, i Stockholm, i Huddinge, i Borlänge – i hela Sverige. Det är föräldrar som är bekymrade och upprörda över införandet av ett VAB-intyg och vad det har gjort för deras möjligheter att vara hemma för vård av sjukt barn.

Vi socialdemokrater var redan tidigt mycket kritiska till det här VAB-intyget. Vi tycker att det bara är ett ökat byråkratiskt krångel, och vi tycker att det blir alltmer orimligt ju längre tiden går.

Bland annat har Försäkringskassan fått en ökad administrativ börda. Och vi funderar över när föräldrar med snoriga barn blev problemet? Är det verkligen rätt att förskole- och skolpersonal får leka poliser i fråga om föräldraförsäkringen i stället för att lägga den tiden på barnen i barngruppen?

Utöver den kritik som redan är känd och som vi redan har framfört visar det sig nu att VAB-intygens införande faktiskt har inneburit att man har beskurit föräldrars möjlighet att få ersättning vid vård av sjukt barn. I praktiken finns det nämligen ingen som skriver intyg för barnen om barnen blir sjuka under inarbetade semesterdagar och inte heller om intyget lämnas ut för sent.

Jag är fullständigt övertygad om att varje förälder vill det bästa för sina barn. När barnen blir sjuka är man alltid lite orolig, även om det bara är en vanlig förkylning. Möjligheten att med ersättning via tillfällig föräldrapenning vara hemma från sitt arbete för att vara med sina sjuka barn är väldigt viktig för mig.

Av den anledningen ställde jag också den här interpellationen. Svaret jag får är att ministern inte är redo att ta några initiativ för att tillse att föräldrarna faktiskt kan lita på att de får en ekonomisk ersättning med tillfällig föräldrapenning när de vårdar sina sjuka barn. Därför måste jag ställa en fråga.

Låt mig ge ett exempel! En familj har tre veckors inarbetad semester. I familjen finns två barn. Båda barnen blir sjuka i influensa, som smittar ganska lätt. Föräldrarna får ingen ersättning för de dagar då de har sina sjuka barn hemma under sin inarbetade semester eftersom det inte är någon som skriver ett intyg för de här barnen.

Detta är hårt arbetande föräldrar som har avstått löneutrymme för att kunna ha en föräldraförsäkring som man kan lita på. Det handlar om att man ska kunna avstå från sitt arbete för att vara hemma och vårda sjuka barn. Är det rätt att de här föräldrarna inte får några pengar?

Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att det är lite underligt att vi ska undanta en hel grupp, i det här fallet föräldrar, och att de inte ska behöva lämna något intyg och styrka att de har varit borta, till exempel från sitt arbete. Ska en person som går till doktorn en gång varannan vecka inte behöva styrka det med ett sjukintyg till Försäkringskassan för att få ut ersättning?

Jag förstår inte varför några, i detta fall föräldrar, ska slippa undan att visa att de har fått ett löneavdrag och därför vill ha en ersättning från försäkringen. Jag tycker inte att det legitimerar sjukförsäkringen.

Det finns många undantag när man slipper krav på intyg: när barnet har ferier, när barnet går i skolan och blir sjukt strax innan lovet men fortsätter att vara sjukt under lovet om det redan finns intyg från läkare eller sköterska, om föräldern på annat sätt kan styrka barnets frånvaro när föräldrar inte råder över en situation där det finns hinder att få tag på ett intyg, om barnet vanligen vistas hos släkting eller annan person som tar hand om barnet. Det finns en mängd undantag som kan ge stöd och hjälp.

Jag vill ha det bekräftat: Kommer Socialdemokraterna att ta bort VAB-intyget? Jag vill ha ett ja eller nej på det.

Under den förra interpellationsdebatten sade Socialdemokraterna: Vi kommer att avskaffa VAB-intyget.

Det vill jag ha svar på. Det handlar om 4 miljarder kronor och en grupp personer, i detta fall föräldrar som inte ska behöva visa att de har varit frånvarande från sitt arbete för att ta hand om sjukt barn. Det är viktigt för föräldrar att få veta om ni tänker ta bort det.

Däremot tänker jag fortsätta att följa reformen och se om vi kan göra det enklare för föräldrar att meddela, enklare att lämna in ett intyg, om intygets utformning kan bli ännu bättre, och så vidare. Det ligger i sakens natur att vi kommer att arbeta med det, och jag vet att Försäkringskassan tittar på intygets utformning.

Men jag tänker inte bidra till att ta bort ett intyg som visar att man har varit frånvarande och därför har rätt att hämta hem pengar från sjukförsäkringen, det vill säga skattebetalarnas inbetalda pengar. Det handlar om att de används på ett rätt och riktigt sätt.

Jag fick en levande beskrivning av hur många föräldrar som står bakom. Då kan jag säga att den underhandsinformation jag har från Försäkringskassans utvärdering visar att allmänheten inte tycker att det är besvärligt. 90 procent av intygen kommer nu in i tid. De är riktigt utformade. De är rätt utformade. Det tar inte så lång tid att se över intygen, för de skannas, och de är rätt ifyllda.

Föräldrar har lärt sig. Det är en rutin. Till och med utredningen nu från Försäkringskassan visar att förskolan tycker att det här är mycket bättre än att Försäkringskassan ringer upp och kontrollerar, kanske flera veckor efteråt.

Så vi har lite olika bilder. Min övertygelse är i alla fall att jag inte tänker medverka till att ta bort intygen, däremot att kanske göra dem bättre.

(Applåder)

Anf. 27 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Det känns bra men samtidigt sorgligt att ministern så klart och tydligt här uttrycker att hon minsann tänker vara garanten för att föräldrar som den enda gruppen i det här samhället ska fortsätta att få dubbelintyga för att få ut sina pengar från en social försäkring som de själva har avstått löneutrymme för att finansiera. För så är det. Föräldrar är för den borgerliga regeringen det stora problemet. De är de stora fuskarna, och de är de enda som ska dubbelintyga för att få ut pengarna från försäkringen. Det gäller ingen annan grupp.

Faktum är att du intygar först på blanketten från Försäkringskassan att du på heder och samvete lämnar uppgifter som är riktiga. Sedan är föräldrar den enda grupp i Sverige som måste ha ett intyg till, ett intyg från förskolan eller skolan om att barnen faktiskt har varit frånvarande den dag man söker ersättning för.

Det är jätteskönt att höra att den borgerliga regeringen tar ett så klart och tydligt ställningstagande mot Sveriges föräldrar. Jag kan berätta att en rödgrön regering ledd av socialdemokrater kommer att avskaffa VAB-intyget. Det finns mycket bättre, effektivare och mer rättssäkra sätt att se till att våra försäkringar används på ett rätt och riktigt sätt.

Det kanske kan vara idé att prata med generaldirektören för Försäkringskassan. Hon har i dag på förmiddagen informerat oss om att om det lämnas in en blankett om att man ansöker om ersättning med tillfällig föräldrapenning och det inte finns något intyg med avskrivs efter en tid det ärendet.

Det kan vara bra att prata med generaldirektören som ska sköta det här om du nu känner dig trygg med att man kan få ut pengar även om man inte har något intyg. Jag känner mig absolut inte lika trygg med det.

Och jag fick inte svar på frågan. Anser ministern när det gäller föräldrar som under sin inarbetade semester får sjuka barn där hemma att det är rätt att de inte ska få några pengar från den föräldraförsäkring som de själva har avstått löneutrymme för att finansiera?

Jag vill återkoppla till att ministern inte tänker ta några initiativ. Du är nöjd med sakernas ordning. Jag får bära med mig det till de föräldrar som hör av sig till mig så får väl du prata med de föräldrar som hör av sig till dig.

Jag inser nu att det här inte längre handlar om föräldrar och barn eller fusk. Det handlar om ideologi. Jag har haft svårt att förstå när föräldrar med snoriga ungar blev det stora problemet och att de som enda grupp skulle tvingas dubbelintyga för att få del av en socialförsäkring.

Jag har haft svårt att förstå varför hårt arbetande föräldrar med sjuka barn ska beskåras sin rätt och möjlighet att få del av en försäkring som de

själva har finansierat med avstått löneutrymme för att de ska kunna avstå från sitt arbete och vara hemma med sina sjuka barn.

Jag förstår nu att det handlar om ideologi. Jag skulle bli glad om den moderata ministern kunde erkänna att det handlar om ideologi. Det handlar om att effektivt beskära människors möjlighet till socialförsäkring.

Ni gör det med sjukförsäkringen, effektivt genom att lägga in en stupstock. Människor skrivs ut ur försäkringen, oavsett om de är friska eller sjuka.

Ni gör det med föräldraförsäkringen med VAB-intygen. Föräldrar kan inte längre lita på att de får ersättning via försäkringen när de är hemma med sina sjuka barn.

Det handlar om ideologi. Det handlar om att du inte vill ha ett välfärdsland med generella socialförsäkringar, med standardtrygghet och som bygger på en inkomstbortfallsprincip. Erkänn det nu, ansvarig minister!

Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Matilda Ernkrans har rätt i en sak. Det handlar om ideologi. Det handlar om att jag vill värna skattebetalarnas pengar så att de inte betalas ut på ett felaktigt sätt. Det är min ideologi.

Min ideologi handlar också om att jag tycker att det är rättvist att man om man är borta och får ett löneavdrag och ska hämta hem pengar från vårt trygghetssystem ska visa att man har rätt till det. Det är min ideologi, och det är Moderaternas ideologi. Det kallas för en ansvarsfull politik. Jag beklagar om Matilda Ernkrans ser det som ett problem.

4 miljarder kronor ska inte behöva kontrolleras i statens budget, säger Matilda Ernkrans. Ni kommer att avveckla detta.

Ni vill också införa stickprovskontroller igen. Jag kan inte i min vildaste fantasi tänka mig något mer rättsosäkert än när Försäkringskassan ringer upp bakom ryggen på föräldrarna. Så var det under er tid.

Man ringde upp till arbetsgivare och förskolor och frågade: Var Lisa Larsson borta den 4 oktober? Så ska man se efter, och Lisa Larsson, mamma, har ingen aning om att man efterforskar hennes situation den 4 oktober.

Ni vill ta bort VAB-intygen, ta bort kontrollen över 4 miljarder. Ni vill låta människor ha fri tillgång till föräldrapenning vid vård av sjukt barn, och ni vill minska rättssäkerheten genom att i stället införa stickprovskontroller.

Ni säger att det är ineffektivt med VAB-intyg. Nej, det är det inte. Nu kommer 90 procent in inom en vecka.

Ni säger att det är dyrt. Nej. Försäkringskassan säger själv att stickprovskontrollerna kostade lika mycket. Dessutom är det mer rättssäkert nu.

Ni säger att det är krångligt. Det tycker inte Försäkringskassan. I underhandsinformation från tjänstemän på Försäkringskassan säger de följande:

Försäkringskassans uppfattning är att förskolan tycker att intyget är bättre än när Försäkringskassan ringer och stör verksamheten. Försäkringskassan har haft kontakt med många förskolor.

De säger vidare: Allmänheten klagat inte på intyget mer än att man tycker att det känns omodernt med pappershantering.

Det är jag beredd att titta på. Men jag kommer inte att vika – så länge jag kan bestämma – från att ska man hämta hem pengar från vårt trygghetssystem ska vi också se till att legitimiteten är kvar i det trygghetssystemet. Det betyder att det betalas ut rätt ersättning till rätt person.

Jag tycker inte att det är krångligare. En genomsnittsförälder är borta mellan tre och åtta dagar om året. Det finns många som går till sjukvården mycket oftare. Jag förstår inte varför föräldrar ska slippa visa ett intyg som ger dem rätt att hämta hem ersättning. Det ska en gammal person göra som kanske behöver gå till doktorn varenda vecka för att få sina intyg.

Vad är det som gör att den gamla damen som går till doktorn ofta ska ha sjukintyg, men inte en förälder vars barn är borta tre till åtta dagar?

Det verkar som om Matilda Ernkrans talar i egen sak.
(Applåder)

Anf. 29 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Det som ministern säger är ju inte sant. Den gamla damen som går till vården behöver inte ha ett intyg från första dagen för att hon ska få ut pengar från en eventuell sjukförsäkring. Det ministern säger är inte sant.

Föräldrar är den enda grupp som måste dubbelintyga från dag ett för att eventuellt få ut pengar från en socialförsäkring som de själva har avstått lön för att finansiera.

Självklart ska människor visa att de har rätt till försäkringen. Självklart ska vi ta ansvar för socialförsäkringarna så att människor får rätt ersättning i rätt tid och för att försäkringarna inte missbrukas. Det behöver inte en moderat socialförsäkringsminister tala om för en socialdemokrat.

Vi har varit med och byggt upp de här systemen. Vi har varit med och byggt upp den här modellen. Vi kommer att vara de första att se till att socialförsäkringssystemen fungerar som de ska fungera.

Man får ju de svar man frågar efter. Du får väl luta dig mot Försäkringskassans generaldirektör och nöja dig med det du får skrivet på ett papper.

Om man sitter med ansvar, som den här regeringen nu gör, har man skyldighet att själv ställa frågor om det man inte har svar på. Hur kommer det sig till exempel att antalet omprövningar har mer än fördubblats det senaste året när det gäller avslag från Försäkringskassan?

Hur kommer det sig att generaldirektören inte ens kan svara på hur många avslag som leder till omprövning? Hur kommer det sig att Försäkringskassans generaldirektör inte ens vet hur många av dem som berör VAB-intygen?

Det handlar om ansvar.

Det är fantastiskt att ministern redan har lämnat över regeringsmakten till oss. Jag tar tacksamt emot den 2010, men jag tror att vi måste ha ett val först. Ministern beskriver exakt vad vi ska göra med politiken. Ta ansvar för din egen politik och ge svar till föräldrarna.

Är det rätt att de med inarbetad semester inte får några pengar när deras barn är sjuka? Ska deras rätt till föräldraförsäkring beskäras?

Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Som vanligt när Socialdemokraterna kommer upp i talarstolen och inte har någon lösning börjar de med politisk retorik och anklagar regeringen.

Jag värnar sjukförsäkringen. Vi har genomfört den största reformen någonsin. Vi vill hjälpa människor. De ska inte gå i passiva insatser och bli förtidspensionerade mot sin vilja – 140 personer om dagen.

Låt mig påminna om den rapport som Anna Hedborg har lämnat från en utredning som ni själva tillsatte. Den sade att sjukförsäkringen under er tid var ett hyckleri.

Nu ska jag inte frånga ämnet mer, men det är det som Socialdemokraterna har gjort i hela debatten.

Vi vill ge människor stöd och hjälp i tid. Vi vill också värna sjukförsäkringen, och vi vill värna föräldraförsäkringen.

Jag vill verkligen se till att människor får sin ersättning i tid också när de är hemma och vårdar sjuka barn.

Socialdemokraterna har föreslagit att intyget ska komma från arbetsgivarna. Jag kan inte förstå hur arbetsgivarna ska kunna intyga att barnet är borta från dagis. Det är nämligen det sjuka barnets frånvaro från dagis som medger att föräldrarna är hemma och vårdar sjukt barn och därför får ersättning.

Jag är beredd att titta på intyget. Jag är beredd att titta på hur vi kan modernisera det och göra det bättre. Låt oss titta på de förslag som finns.

Jag tycker fortfarande att det är självklart att det ska finnas ett intyg från föräldrarna om de vill hämta hem pengar från våra trygghetssystem.

Låt oss titta på intygets utformning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:31 om vård till papperslösa

Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Björn Lind har frågat mig när en förväntad utredning kan komma till stånd samt vilka överväganden jag gör kring direktiv för en sådan utredning.

I det frågesvar (S2009/7362/HS) som jag lämnade till Björn Lind för mindre än en månad sedan redogjorde jag för nuvarande lagstiftning samt för hur Regeringskansliet hanterar frågan i dagsläget. Jag kommer därför väldigt kortfattat att återge vad jag då svarade Björn Lind.

Landstingen är enligt hälso- och sjukvårdslagen skyldiga att erbjuda omedelbar hälso- och sjukvård till alla som vistas inom landstinget, även de som inte är bosatta där. Denna skyldighet omfattar även personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Vården behöver inte tillhandahållas kostnadsfritt eller till ett särskilt lågt pris men landstingen får samtidigt inte neka patienten omedelbar vård på grund av bristande betalningsförmåga.

År 2008 trädde lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande i kraft. Lagen innebär i allt väsentligt en kodifiering av den vård som berörda personer tidigare erbjudits enligt överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Enligt gällande lagstift-

ning har asylsökande barn rätt till samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn bosatta i Sverige. Detsamma gäller även för så kallade gömda barn, det vill säga barn till föräldrar som undanhåller sig verkställighet av avlägsnandebeslut. Asylsökande vuxna erbjuds omedelbar vård och vård som inte kan anstå, med andra ord sådan vård som behövs för att förebygga akuta sjukdomstillstånd.

När det gäller frågan om en eventuell förändring av rätten till vård för vissa grupper krävs det att en utredning ser över detta. Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan. Frågan är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Anf. 32 BJÖRN LIND (s):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret. Göran Hägglund redogör i svaret för att vi har akutsjukvård till alla som vistas i landet och att asylsökande och även så kallade gömda barn får vård på lika villkor som alla andra. Det är bra.

Min fråga handlar om det som fungerar mindre bra, nämligen vård för dem som brukar kallas papperslösa. Det är människor som har sökt sig till Sverige utan att söka asyl och som lever och ofta arbetar i landet utan uppehållstillstånd. Det är väldigt svårt att uppskatta hur många människor det rör sig om, men mellan 10 000 och 35 000 brukar nämnas i sammanhanget. Mycket tyder på att det är ett ökande antal.

Det är ingen önskvärd utveckling att allt fler människor lever utanför det officiella samhället. Orsaken till utvecklingen står till stor del att finna i det faktum att det finns arbetsgivare som är beredda att kriminellt utnyttja människor och i vissa fall aktivt locka människor att illegalt komma hit för att arbeta svart.

Dessa papperslösa människor har alltså rätt till akutsjukvård som de får bekosta själva. Jag kan nämna att ett akutbesök kostar drygt 2 000 kronor och en okomplicerad förlossning mellan 20 000 och 25 000 kronor.

Jag vet att många landsting avskriver de här fakturorna, men det är godtyckligt. Det beror på landstingens godtycke.

Papperslösa barn befinner sig i en särskilt utsatt position och har små möjligheter att själva påverka sin situation. Barn har egna och tydliga rättigheter som uttrycks i FN:s barnkonvention. Vi kan aldrig acceptera att barn används som hävstång för att upprätthålla en reglerad invandring.

Vi socialdemokrater anser att alla barn som lever i Sverige ska ha rätt till vård på lika villkor. Inom parentes sagt menar vi också att alla barn har rätt till skolgång.

I dag ombesörjs sjukvård för papperslösa till stor del utanför den offentligt finansierade sjukvården. Olika organisationer eller grupper av sjukvårdspersonal erbjuder sjukvård för papperslösa på olika platser i landet. Det är en verksamhet som vanligtvis finansieras genom ideellt arbete, gåvor och insamlingar.

Läkare i världen har en klinik i en av Stockholms förorter som jag besökte tidigare i höstas. På sin klinik som har öppet en kväll i veckan hade de förra året närmare 1 200 besök fördelat på läkare, barnmorska, sjukgymnast, psykolog och psykoterapeut.

Vi socialdemokrater fortsätter att framföra uppfattningen att en utredning skyndsamt bör tillsättas för att rätta ut de frågetecken som finns när det gäller förutsättningarna för att ge hälso-, sjuk- och tandvård till de papperslösa människor som lever i Sverige. När det gäller barnen menar vi att beslut om vård på lika villkor bör kunna fattas utan att föregås av någon utredning.

På frågestunden den 22 maj förra året besvarade socialminister Göran Hägglund en fråga om detta från min partikamrat Magdalena Streijffert.

Göran Hägglund sade då: ”Här finns fortfarande ett beredningsarbete att göra och diskussioner mellan partierna innan vi kan presentera direktiven. Men det finns ett utkast framme, och arbetet med att hitta vägar för att komma vidare i den här frågan går i gång. Det är en fråga om humanitet.”

Jag håller med om att det är en fråga om humanitet.

Det som jag skulle vilja höra från socialminister Göran Hägglund gäller just det som jag frågade efter i interpellationen, nämligen: När kan en förväntad utredning komma till stånd, och vilka funderingar har socialministern kring direktiven?

Anf. 33 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Folkpartiet har ganska länge haft uppfattningen att även vuxna människor som är gömda och papperslösa ska ha rätt till vård på minst samma villkor som asylsökande har.

Vi är mycket för att det ska vara ordning och reda i migrationspolitiken. Vi tycker att det ska finnas regler för vilka som ska få uppehållstillstånd här. Vi tycker också att människor som vistas här illegalt inte ska ha alla medborgerliga rättigheter. Men det finns vissa grundläggande mänskliga rättigheter, rättighet till liv och hälsa. Där tycker vi att Sverige måste garantera dessa grundläggande mänskliga och humana rättigheter även för de gömda och papperslösa.

Vi har fått mycket kritik från bland andra FN:s utredare, Röda Korset och läkare som har uppvaktat många av oss som arbetar med dessa frågor. Läkare har berättat att de ibland hamnar i situationer där de kommer i konflikt med läkaretiken. Det gäller till exempel när de ser att människor inte vågar ta sig till sjukhuset när de har problem med blindtarmen och ligger hemma och plågas eller att de inte vill bli skyldiga 50 000 kronor för till exempel en förlossning. Så kan vi inte ha det i Sverige, och så ska människor inte ha det i Sverige.

Flera landsting och regioner har dragit slutsatser av detta. Jag bor i Skåne. Region Skåne fattade 2008 beslut om att akut och nödvändig vård ska ges subventionerat på samma villkor som till svenskar.

Erfarenheterna som man kan dra av detta är att det inte blev så dyrt som man hade trott. Man beräknar att årskostnaden kan komma upp till närmare 1 miljon kronor eller möjligen under 1 miljon kronor.

Fru talman! Naturligtvis är det viktigt att denna fråga lyfts fram. Jag blev väldigt glad för ett år sedan när regeringen i budgetpropositionen utlovade en utredning om vård för gömda och papperslösa. Jag tar socialministern på orden och ser fram emot att denna utredning kommer. Jag hoppas att den är förutsättningslös och verkligen öppnar för att utreda ett humant och bra alternativ. Det är bråttom eftersom det finns människor

som lider i detta system. Jag ska inte förneka att jag är besviken över att den inte redan har kommit, men jag ser fram emot att den kommer snart.

Sedan skulle jag vilja fråga vår socialdemokratiska kollega som har ställt interpellationen om Socialdemokraterna möjligen har ändrat åsikt i denna fråga. Vi som har varit engagerade i dessa humanitära frågor vet nämligen att de regler som gäller nu gällde under tolv år med en socialdemokratisk regering. Det fanns partier, bland annat Folkpartiet men också andra partier från höger till vänster, som ville ta upp dessa frågor. Men regeringen gjorde ingenting. Jag tycker att det är bra att Björn Lind har ställt denna interpellation eftersom det är ett viktigt ämne. Men det framgår inte om Socialdemokraterna på något sätt har bytt åsikt och faktiskt är beredda att diskutera fri och subventionerad vård även för vuxna gömda och papperslösa. Det skulle vara intressant att få ett klargörande om det.

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag håller självklart med interpellanten om att vi har en situation som inte är önskvärd. Vi har en situation som är olycklig på många vis, naturligtvis ytterst för de personer som inte får den vård som de kan behöva men även för personer som får vård men som drabbas av enormt stora kostnader som de knappast har några legala möjligheter att klara av.

Utöver det, som naturligtvis är de allra värsta konsekvenserna, ligger det också i sakens natur att detta leder till att vi får en olycklig situation med en asymmetri mellan landsting, där vissa landsting har fattat beslut i en mer generös riktning medan andra inte har gjort det. Här har Skåne nämnts som ett exempel. Här finns också Västra Götalandsregionen, Västerbottens läns landsting, Jönköpings läns landsting och Stockholms läns landsting som har gått längre än vad som gäller i de flesta landsting.

Detta leder också till många knepiga avvägningar för sjukvårdspersonal. Det är de som ibland tvingas bedöma en väldigt svår situation där deras personliga omdöme är det som avgör hur vården ska meddelas och vilka kostnader som den enskilde ska belastas med.

Jag tycker naturligtvis inte att det är en tillfredsställande situation att den enskilde medarbetaren i hälso- och sjukvården är den som ska känna hela detta tryck på sina axlar, utan här har politiken ett ansvar. Vissa landsting har som sagt tagit detta ansvar och därmed avlastat sjukvårdspersonalen. Men jag ser då framför mig en situation där vi kan ha en likartad lagstiftning över hela landet som leder till den rättssäkerhet som följer av att man behandlas på samma sätt oavsett i vilket landsting som man söker vård. Också personalen får då en rimligare situation i och med att man inte själv behöver avgöra dessa svåra frågor vid sidan av alla yrkesmässiga avgöranden som man ställs inför. Det tycker jag är viktigt.

För min del är detta en del av de universella rättigheterna, alltså sådant som följer varje person oavsett var i världen man befinner sig och oavsett under vilken tidsperiod som vi resonerar om. Jag tycker att Sverige bör ha en mer generös lagstiftning på detta område.

Regeringen har också beslutat om en utredning när det gäller skolgång – Björn Lind tog upp den frågan – som är ett annat kapitel, men det är egentligen precis samma problematik. Man avser att säkra att barn ska ha rätt till skolgång. Det tycker jag är rimligt.

Det är också riktigt, som Björn Lind säger, att det finns ett utkast som är under beredning i Regeringskansliet just nu. Jag kan i dag inte berätta när direktiven kommer att publiceras och utredningen sättas på plats. Det förs ett resonemang om direktiven som tas tillsammans med en diskussion om en del andra frågor som berör samma område.

Den fråga som Ulf Nilsson tog upp är naturligtvis också värd att resonera om några få sekunder. Socialdemokraterna innehade regeringsmakten under väldigt lång tid. När de var i regeringsställning var den ståndpunkt som i dag uppenbarligen är så självklar inte alls så självklar. En fråga blir naturligtvis: Varför gjorde ni inte det här när ni själva hade regeringsmakten? Tolv år i den senaste omgången är en ganska lång tid.

Anf. 35 BJÖRN LIND (s):

Fru talman! Jag tänkte börja med att svara på den fråga som jag fick från Ulf Nilsson och från socialministern om hur det kan komma sig att vi har ändrat ståndpunkt i frågan. Jag kan upplysa både folkpartisten Ulf Nilsson och socialminister Göran Hägglund om att det händer rätt så ofta att socialdemokratin ändrar ståndpunkt i frågor allteftersom förhållandena i samhället förändras.

Detta är en fråga där vi under flera år har påtalat att detta är ett problem som vi ser och som vi måste göra någonting åt.

Jag kan inte säga annat än att jag blir lite frustrerad över att man är så överens och har varit det så länge utan att det leder till mer än att det finns ett utkast som bereds. Så har det varit i ett och ett halvt år.

För att jag inte bara ska vara elak vill jag också passa på att harangera Göran Hägglund för regeringens beslut om skolgång för papperslösa barn. Det är någonting som vi socialdemokrater verkligen välkomnar.

Men jag ska återkomma till detta att det tar så lång tid.

Som socialministern för ett och ett halvt år sedan konstaterade är detta en fråga om humanitet. Tyvärr verkar det i denna fråga råda brist på handlingskraft hos regeringen när det gäller humaniteten. Vi kan ju se motsatsen. Alldeles nyligen har vi här i kammaren diskuterat socialförsäkringsfrågor även om det egentligen inte var ämnet. När det gällde den så kallade rehabiliteringskedjan som handlar om att sortera ut människor från sjukförsäkringen gick det fort. Där gick det minsann undan med att få fram förslag till beslut här i kammaren.

Men nu när det handlar om humanitet tar regeringen väldigt god tid på sig med att sätta i gång processen. Jag tror att socialministern förstår min frustration över att behöva vänta så länge utan att något händer. Vi vet ju att det i sammanhanget finns en majoritet här i kammaren, att vi är överens i sak.

Om jag nu inte kan få svar på mina frågor i interpellationen om när förväntad utredning kan komma till stånd och om vilka funderingar socialministern har kring direktiven kan jag kanske i stället få svar på frågan om hur det kommer sig att det tar så lång tid för alliansregeringen att komma till skott.

Anf. 36 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag insinuerade inte att jag tycker att det är någonting konstigt att Socialdemokraterna här ändrar ståndpunkt utan undrade mer vad ni nu tycker. Från er kongress kom det ju ett besked om att man

kunde tänka sig att utöka vården för gömda och papperslösa men att de – så tror jag att det stod – får betala lite mer än andra. Jag måste erkänna att jag uppskattar Björn Linds engagemang i frågan men förstår fortfarande inte vart Socialdemokraterna där syftar.

För Folkpartiet är det, som sagt, en självklar utgångspunkt att man inte kan ha alla rättigheter om man lever här olagligt. Men man har vissa grundläggande mänskliga rättigheter. Dit hör vård och rätten till liv och hälsa.

Vi vill inte ha situationen att det blir oklart, att enskilda sjukvårdsanordnare bortser från att skicka räkningar till dem som saknar patientkort medan andra gör det. På några andra ställen blir en del stoppade som inte har legitimation eller patientkort att visa upp. Varken den enskilda läkaren eller sjukvårdschefen ska behöva hantera så svåra samvetsval, kan man säga.

Även den som befinner sig här olovligt borde ha ovillkorlig rätt till vård. Jag tror inte alls att vård är ett migrationspolitiskt verktyg. Vi kommer inte att få vårdturister – alltså att man flyttar hit för att få svensk vård. Det visar bland erfarenheterna från Region Skåne som nu har fått fram statistik över detta.

Jag upprepar att jag är glad över att i alla fall den här regeringen har lovat att tillsätta en utredning. Men jag tycker att det är tråkigt att utredningen ännu inte kommit till stånd. Dock ser jag fram emot att socialministern ganska snart lägger fram direktiv och presenterar en bra utredning i frågan.

Anf. 37 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Björn Lind säger att det händer att Socialdemokraterna byter uppfattning allteftersom samhällsförändringar inträffar. Kanske borde han ha tillagt att detta dock främst händer i oppositionsställning. Den som vill se en socialdemokrati som försöker hålla jämna steg med samhällsutvecklingen bör naturligtvis med sin röstsedel bidra till att Socialdemokraterna fortsatt får vara i oppositionsställning för att utvecklas vidare.

Jag har ganska ingående beskrivit min grundsyn i de här frågorna, nämligen att varje människa har vissa rättigheter som gäller oavsett allt. Till dessa hör i min värld också rätten att få sjukvård när sådan fordras. Det här är något som jag vill se genomfört i hela den svenska hälso- och sjukvården.

Glädjande nog har, som sagt, flera landsting gått på den linjen och infört ett regelverk som väldigt mycket underlättat för människor. Inte minst glädjande är det då att det gäller flera av de landsting som är de befolkningsrikaste – Stockholm, Göteborg och Malmö, egentligen Region Skåne, som naturligtvis är de största landstingen befolkningsmässigt. Också Västerbotten och Jönköpings län kan nämnas. Där har man säkrat hyggliga villkor. Det är bra, men jag tycker att det finns alla skäl att se till att människor får likartad behandling oavsett var i vårt land de befinner sig.

Vi arbetar med direktiven. Så fort vi har kommit överens om detta kommer omvärlden att meddelas vem som blir utredare och hur direktiven ska se ut. Avsikten är naturligtvis att när utredningen är färdig kunna omsätta det hela i lagstiftning.

Ännu en gång påminner jag om att Socialdemokraterna senast de var i regeringsställning hade tolv år på sig och då inte lyckades åstadkomma någonting. Jag har, fru talman, mycket goda förhoppningar om att vi inom kort kan presentera en utredning.

Anf. 38 BJÖRN LIND (s):

Fru talman! Ulf Nilsson från Folkpartiet verkar använda den här interpellationsdebatten till att ställa frågor till oppositionen. Jag ska svara på den senaste frågan genom att återge vad som står i den kommittémotion som just nu är föremål för behandling i socialförsäkringsutskottet: En översyn av nuvarande system bör göras för vad som ska gälla för personer utan försäkring med syfte att öka tillgängligheten och överväga nya kostnadsmodeller. Vi socialdemokrater anser att en utredning skyndsamt ska tillsättas för att klargöra dessa frågor. Vidare anser vi att landstingen bör utforma gemensamma riktlinjer när det gäller vård till papperslösa.

Det sägs ganska klart i den motion som jag vet att också Ulf Nilsson har fått på sitt bord.

När det gäller resonemanget om vård till papperslösa barn hävdar vi barnkonventionen, att alla barn i Sverige ska ha samma rätt till vård, ska ha vård på lika villkor.

Jag återkommer till att vi i sak är överens och till min frustration över att det tar så lång tid. Socialministern har ju nu fått kritik inte bara från mig som i den här debatten företräder oppositionen utan även från allianskamraten Ulf Nilsson från Folkpartiet för att det går för långsamt.

Jag vet inte om det bättrar särskilt mycket att fortsätta debatten, så jag konstaterar bara att socialministern i dag, precis som för ett och ett halvt år sedan, utlovar att det kommer en utredning. Jag hoppas att det är mer sant i dag än det var för ett och ett halvt år sedan.

Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det fanns en formulering i det som Björn Lind läste upp som lite grann intresserar mig. Jag vet att Björn Lind inte har rätt till ytterligare inlägg, men han sade att landstingen bör utforma gemensamma regler. Det leder naturligtvis till frågan om man önskar en gemensam lagstiftning, på nationell nivå. Detta får Björn Lind i annat sammanhang svara på eftersom hans möjligheter till inlägg här och nu är uttömda.

Jag kan försäkra Björn Lind om att jag känner samma frustration som han. Jag vill åstadkomma förändringar i verkligheten för de människor som berörs av den olyckliga avgränsning som vi har. Jag vill också åstadkomma de förbättringar som det skulle innebära för svensk hälso- och sjukvårdspersonal som i dag många gånger är de som i dessa svåra etiska frågor tvingas avgöra vem som ska få vård och vem som inte ska få vård samt vem som ska betala och vem som inte ska betala. Dessa frågor pockar på svar. Det är också, fru talman, anledningen till att regeringen förbereder en utredning.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 40 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat mig hur jag ser på kommunernas agerande för att få ekonomin att gå ihop inom förskolan och om jag avser att ta något initiativ i sammanhanget. Därutöver undrar Matilda Ernkrans vilket besked jag kan ge oroliga föräldrar som ser kvaliteten i sina barns förskola försämrats.

Alla barn har rätt till en bra förskola med en verksamhet som ger trygghet, utveckling och lärande. Den svenska förskolan håller världsklass, vilket uppmärksammats i en rad internationella jämförelser.

Ansvar för förskoleverksamheten i Sverige är delat mellan stat och kommun. Staten anger genom till exempel skollagen och läroplanen de övergripande målen, och kommunerna ansvarar sedan för hur verksamheten genomförs.

Det riktade statsbidrag som kommunerna fick åren 2005 och 2006 för att öka antalet anställda i förskolan har inte alls upphävts, som Matilda Ernkrans påstår. Det bidraget har inordnats i det generella statsbidraget från och med 2007. Den förutvarande, socialdemokratiska, regeringen hade även den aviserat att bidraget skulle inordnas i det generella statsbidraget från 2008. Statsbidraget har alltså omfördelats ett år tidigare än beräknat, men i övrigt har inga förändringar skett.

För att underlätta för kommunerna i den ekonomiska krisen har alliansregeringen enats om ytterligare resurser till kommunsektorn. Som Ernkrans också noterar föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2010 att statsbidragen till kommuner och landsting höjs tillfälligt med 10 miljarder kronor 2010. Tillsammans med andra satsningar innebär detta att alliansregeringen 2010 tillför kommunsektorn 38 miljarder kronor mer än 2006, den förra regeringens sista år vid makten.

När det gäller barngruppernas storlek ställer staten genom skollagen (1985:1100) krav på att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek. Barngruppens storlek ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande, även om det inte finns någon gruppstorlek eller personaltäthet som är exakt den vetenskapligt optimala i alla sammanhang. Faktorer som barnens ålder, personalens utbildning och andelen barn i behov av särskilt stöd har betydelse. Det är alltid nödvändigt att anpassa gruppstorlekar och personaltäthet till de förutsättningar som råder i varje enskild förskola. Det är ett kommunalt ansvar att tilldela verksamheten de resurser som behövs och jag följer noga utvecklingen på området.

Eftersom kommunerna ansvarar för hur verksamheten i förskolan genomförs är mitt råd till föräldrar som inte är nöjda att i första hand vända sig till de ansvariga i kommunen. Man kan även kontakta den statliga Skolinspektionen som har regeringens uppdrag att se till att skollagen följs.

Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Ansvarig minister! Jag får tacka för inlägget i denna interpellationsdebatt.

Det känns som att vi kanske kan vara överens om en sak, nämligen att förskolan är riktigt bra för våra barn. Det är en viktig del i Sveriges konkurrenskraft att faktiskt se till att vi har en barnomsorg av god kvalitet. Det gör att föräldrar kan ta det där jobbet de så väl behöver för att försörja sig själva och sin familj, och det gör att Sverige som land kan fortsätta att utvecklas.

Sedan går väl våra bilder isär något. Jag uppfattar att du ger ett väldigt tekniskt svar på mina frågor, ministern – du pratar om skollagen, vad som är olika ansvarsområden och så vidare. Min tolkning är att du känner dig ganska nöjd med sakernas tillstånd även om du ska följa utvecklingen. Där går det isär. Det är inte min uppfattning. Jag är mycket orolig, och jag har också blivit kontaktad av föräldrar som har sina barn i förskolor och som är oroliga för hur kvaliteten försämras i våra förskolor i dag. De kan faktiskt också se att barngrupperna ökar och personalen minskar.

Faktum är att den borgerliga regeringen sedan jobbkrisen slog till hösten 2008 inte har tillfört en enda krona till kommunerna under 2009, trots att många tyckte att det kunde vara en bra idé. I stället valde man att sänka skatter, och nu fortsätter man skattesänkningarna på lånade pengar. Om vi tar en etta och sätter elva nollor efter den får vi 100 miljarder. Det är 100 miljarder av våra gemensamma pengar som har plockats bort från vår gemensamma välfärd och nu finns i människors privata fickor – mest hos dem som redan hade mest sedan tidigare.

Till detta kommer nu ett förslag från regeringen att man ska tillföra 10 miljarder till kommunerna. Det är bättre än ingenting, men samtidigt går det inte riktigt ihop där ute i verkligheten. Regeringen är dessutom mycket väl medveten om att det inte går ihop – ni skriver i er egen budgetproposition att det kommer att bli 60 000 färre jobb i välfärden 2010. Faktum är att både förskollärare och lärare redan har sagts upp, för att inte tala om barnskötare.

Jag menar alltså att ministern blir barnen, föräldrarna, barnskötarna och förskollärarna svaret skyldig. Du ger inget besked till dem som oroar sig för att kvaliteten försämras i våra förskolor. Därför får jag lov att upprepa mina frågor: Kan ministern ge några besked till de oroliga föräldrar som faktiskt ser att kvaliteten nu försämras? Och hur ser ministern på kommuners agerande för att få ihop ekonomin?

Det exempel jag lyfter upp i min interpellation är att man börjar räkna om så att de barn som tidigare räknades som hela barn i kommunen, 15-timmarsbarnen, nu räknas som halva barn. På det sättet kan man trycka in fler barn i barngruppen. Jag känner en stor oro för detta. Förskolan är nämligen oerhört viktig för mig. Den är viktig för varje unge och varje förälder som har behov av den och inte minst för Sverige som land.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 42 MEERI WASBERG (s):

Fru talman! Visst kan jag hålla med om att mer pengar inte löser alla problem och att skolans resultat inte enbart är en fråga om personaltäthet. Men när det gäller de små barnen i våra förskolor är ändå pengar ofta avgörande för möjligheten att ha tillräckligt många vuxna för att klara omsorg, tillsyn och pedagogisk utveckling. Vi vet att barngruppernas storlek och personaltätheten har betydelse för barns utveckling och lärande.

Precis som statsrådet svarar anger staten genom till exempel skollagen och läroplanen de övergripande målen, och kommunerna ansvarar sedan för hur verksamheten genomförs. Det delade ansvaret ställer dock krav även på staten och i slutändan på regeringen.

Självklart instämmer jag i det statsrådet säger om att alla barn har rätt till en bra förskola med en verksamhet som ger trygghet, utveckling och lärande. Socialdemokratin har varit starkt bidragande till att den svenska förskolan genom många års kloka investeringar i såväl lokaler som personal faktiskt har kunnat uppnå världsklass. Men frågan är vart vi nu är på väg.

När det gäller barngruppernas storlek har statsrådet rätt i att staten genom skollagen ställer krav på att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek. Men vad innebär det? Även om det inte finns någon gruppstorlek eller personaltäthet som är den optimala i alla sammanhang är det väl ändå märkligt att det finns en överensstämmelse mellan kommunernas ekonomi och barngruppernas storlek. I min hemkommun Haninge har barngrupperna ökat från 5,5 inskrivna barn per personal år 2006 till 6,1 år 2008. Siffrorna för 2009 är under bearbetning, men det jag har fått se hittills pekar även det i fel riktning. Och Haninge kommun är långt ifrån ensam om detta.

Statsrådet säger i sitt svar att faktorer som barnens ålder, personalens utbildning och andelen barn i behov av särskilt stöd har betydelse och att det alltid är nödvändigt att anpassa gruppstorlekar och personaltäthet till de förutsättningar som råder i varje förskola. Det tycker jag klingar rätt tomt när sambandet verkar vara starkare mellan kommunens ekonomi och barngruppernas storlek än mellan de faktorer som statsrådet själv räknar upp. Jag vill precis som Matilda Ernkrans konstatera att det inte blir något fullgott svar på frågan.

Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag vet inte om det är så att interpellanten påstår att barngrupperna är större under denna mandatperiod än under den förra, eller om det är så att hon undviker att påstå det men ändå försöker låtsas att det är så.

Det finns statistik från Skolverket och Statistiska centralbyrån. Barngrupperna i Sverige är under denna mandatperiod mindre än vad de var under den förra mandatperioden.

De var större då. Det var då ni hade ansvaret. Jag diskuterar gärna principen om barngruppernas storlek, men stå inte här och påstå att barngrupperna är större med en borgerlig regering än med en socialdemokratisk, för så är det inte. Det strider mot bättre vetande. Den enda statistik som finns på detta område är den från Skolverket och Statistiska centralbyrån.

Jag ska säga att det inte är några stora skillnader. Det är mycket små skillnader. Barngrupperna är några promille mindre den här mandatperioden än vad de var under förra perioden. Barngruppernas storlek ökade med 2 promille mellan 2007 och 2008. Trots det var de mindre under 2008 än vad de var i genomsnitt under den förra mandatperioden.

Ni får det att låta som att när det är borgerlig regering slaktar man barnomsorgen i Sverige. Barngrupperna är, jag tar det en gång till, mindre under denna mandatperiod än vad de var i genomsnitt under förra mandatperioden.

Däremot just i år – det betvivlar jag inte ett ögonblick – och möjligen även nästa år kommer det under den ekonomiska kris som vi nu är mitt inne i, och som ni kanske anser är den svenska regeringens fel men som jag kan berätta beror på internationella förhållanden, att vara rätt kärvt i en del kommuner. Det går inte alls att utesluta det, även om jag som utbildningsminister skulle vilja säga att jag lovar att det inte drabbar förskola och skola. Vi vet alla att förskolan och skolan tillsammans utgör nästan hälften av kommunens verksamhet. Blir det väldigt kärvt vet vi att det med säkerhet i vissa kommuner kommer att innebära att man måste dra ned på den ekonomiska satsningen på förskola och skola. Låt oss då hoppas att det blir mycket tillfälligt.

Matilda Ernkrans säger att de 10 miljarder som regeringen skjuter till för nästa år, utöver de 7 som vi redan tidigare sköt till, alltså 17 totalt, är otillräckliga. Det är i varje fall mer än vad Socialdemokraterna själva föreslog från början.

Om den internationella krisen slår tillräckligt hårt finns det ingen regering i något land som kan garantera att det inte märks. Det kommer i värsta fall att märkas även i välfärdssektorn. Men vi gör nu allt vi kan för att det ska märkas så lite som möjligt. Därför skjuter vi till mer pengar till kommunsektorn än vad Sveriges Kommuner och Landsting själva begärde.

Den svenska förskolan är, och jag upprepar det, bäst i världen. Jag får som utbildningsminister nästan inga utländska delegationer som vill komma hit och studera den svenska grundskolan, för där har det varit en så flummig politik i årtionden att ingen vill studera vad vi gör där. Men när det gäller förskolan kommer det utländska delegationer och utländska ministrar och vill studera vad vi gör. Den har en mycket hög kvalitet, och vi brukar säga att vi har den bästa förskolan i världen. Det är svårt att belägga exakt vad som är bäst, men vi är mycket framstående när det gäller kvalitet i förskolan. Det ska vi inte skämmas för.

Det innebär inte att den inte går att utveckla ytterligare. Reformen av förskolläraryrket 2001 var, menar jag, ett riktigt sänke för svensk förskola, den som Socialdemokraterna genomförde. Vi ska göra en ny reform för utbildning av förskollärare i Sverige. Reformen har inneburit att det är svårt att få tag i förskollärare bland annat.

I det stora hela har svensk förskola en mycket hög kvalitet. Barngrupperna är denna mandatperiod mindre än vad de var under förra mandatperioden, men jag kan naturligtvis inte utesluta att krisen kommer att märkas också i förskolan. Jag hoppas att det ska märkas så lite som möjligt.

Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Inte minst minister Björklund borde veta att det går att vifta med statistik och plocka upp papper och visa i kammaren för att stödja det man vill säga. Jag hade kunnat göra detsamma. Jag hade kunnat hänvisa till att Skolverket i april i år presenterade siffror som faktiskt visade att personaltätheten minskade och barngruppernas storlek ökade när regeringen slutade att rikta pengar till förskolan. Men jag tänker inte göra det, för det går som sagt att plocka fram siffror och statistik och visa nästan vad man vill.

Svensk förskola är mycket bra, men jag upprepar det Meeri förde fram i debatten: Vart är vi på väg? Jag anser att minister Björklund inte svarar på den frågan. Du svarar inte oroliga föräldrar som i dag ser, oavsett vilken statistik vi viftar med och oavsett vilka siffror vi jämför, att barngruppernas storlek ökar, som ser att förskollärare och barnskötare har sagts upp. De är oroliga för hur förskolan ska utvecklas framöver.

Man kan, som den borgerliga regeringen ofta gör, plocka in den internationella krisen. Det är klart att den slog mot Sverige som mot många andra länder, men för det behöver man inte stå handfallen inför vad krisen gör för vårt land.

Det var inte krisen som införde ett vårdnadsbidrag, som drar resurser från förskolan och som medför lägre kvalitetskrav på förskolan. Det var inte finanskrisen som införde en barnomsorgspeng med lägre kvalitetskrav än vad vi ställer på förskolan. Det var inte finanskrisen som satte dit den där ettan och de elva nollorna efter, 100 miljarder av våra gemensamma pengar som vi hade kunnat använda till vår välfärd, till våra förskolor och skolor. Det var inte finanskrisen som plockade bort de pengarna ur vår gemensamma välfärd. Det var den borgerliga regeringen, och det är du ansvarig för, minister Björklund.

Frågorna kvarstår. Den svenska förskolan är mycket bra. Jag är mycket stolt och glad över den svenska förskolan. Jag förstår att vi får besök från utländska delegationer, för vi har lyckats mycket väl med en barnomsorg som ger både kvinnor och män möjlighet att arbeta, möjlighet att bidra, möjlighet att fortsätta att utveckla sig själva och det här landet. Vi har dessutom sett till att barnen har det riktigt bra. De får göra spännande och roliga saker som man kanske inte alltid klarar av i familjen där man inte kan ha alla slags byggklossar, lergubbar och målarfärger. Man kan inte ha dem i varje enskild familj, men de finns på förskolorna.

Vart är du på väg? Vart styr du samhället, Björklund? Det är det som oroliga föräldrar vill ha svar på och också vi i oppositionen. Det var inte den internationella finanskrisen som införde vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng, som plockade bort 100 miljarder av våra gemensamma skattepengar, som vi kunde ha använt i välfärden. Om ni hade nöjt er med att sänka skatterna med hälften så mycket hade vi haft pengar till välfärdsjobben. Vi hade haft pengar till barnen i förskolan. Men ni valde annorlunda, och ni fortsätter att välja annorlunda. Ni säger själva i er egen budgetproposition att det kommer att bli 60 000 färre jobb i välfärden år 2010.

Jag upprepar: Ministern blir svaret skyldig.

Anf. 45 MEERI WASBERG (s):

Fru talman! Statsrådet Björklund konstaterar att krisen kommer att kosta. I de delarna ansluter jag mig till det resonemang som Matilda framförde.

Statsrådet intar en som jag uppfattar passiv hållning och säger sig noga följa utvecklingen på området och råder oroliga föräldrar att i första hand vända sig till de ansvariga i kommunen, vilket i och för sig kan låta logiskt. Men vilka slutsatser drar statsrådet när han ändå konfronteras med oroliga föräldrar som ser hur barngrupperna växer och personalen på förskolan går på knäna?

Jag tycker att Matilda förtjänstfullt har påpekat att vi behöver ha ett svar på den frågan.

Jag delar Matildas uppfattning att regeringens brandkårsutryckning med 10 miljarder kommer för sent. Personal har redan blivit uppsagd, och nya förskolor tar tid att få på plats. Till det kommer kortsiktigheten. Regeringen har inte avsatt några extra pengar för 2011 och 2012. Det kan rimligtvis få kommunerna att vara lite försiktiga och avvakta även om man får ett tillskott.

För att vi ska kunna ge barnen en bra start i livet och ett bra första steg i det livslånga lärandet krävs förskolor som ser varje enskilt barns behov. Ska personalen i förskolan kunna klara det kan barngrupperna inte vara för stora.

Vi får väl se om vi får lite mer svar i nästa vända. Annars konstaterar jag att vi inte fått något riktigt bra svar.

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Ska det vara någon vits med att ha ett meningsutbyte måste man något lyssna på varandra, till exempel att interpellanterna just nu lyssnar på mig. Är ni intresserade av svaret kan ni väl kanske lyssna.

Interpellantens utgångspunkt är att barngrupperna ökar. Jag har med den enda nationella statistik som finns visat att detta inte är sant, att barngrupperna denna mandatperiod i genomsnitt har en mindre storlek än vad de hade förra mandatperioden. Då går interpellanten upp och säger att jag viftar med statistik och statistik, som om den vore ointressant. Det som var utgångspunkten var ju att barngrupperna har ökat, men då visar det sig att de är mindre än under förra mandatperioden när ni själva styrde.

Mellan 2007 och 2008 skedde en liten ökning av barngruppernas storlek. Med 2 promille ökade barngrupperna. Trots det är de 2008 mindre än vad de var i genomsnitt under den förra mandatperioden. Då kan man inte bara säga: Statistik och statistik. Barngrupperna är ju stora, och många är oroliga. Men den oro som finns är ju den oro som interpellanten själv piskar upp.

Man måste väl ändå ta hänsyn till fakta när man diskuterar detta. Om man nu diskuterar barngruppernas storlek, Matilda Ernkrans, kan man väl inte bara vifta bort fakta om hur stora barngrupperna är. Det är väl det som måste vara utgångspunkten. Och jag tar det en gång till: Barngrupperna under denna mandatperiod är i genomsnitt mindre än vad de var under den senaste socialdemokratiska mandatperioden.

Matilda Ernkrans står här och säger att de ökade barngrupperna beror på den borgerliga regeringens förfärliga politik och alla skattesänkningar, vilka Socialdemokraterna för övrigt har accepterat, nästan allihop, i efterhand. Detta skulle vara en förklaring till att det blivit större barngrupper. Men då säger jag en gång till: Det har inte blivit större barngrupper. De är mindre i genomsnitt under denna mandatperiod än under förra mandatperioden. Det är ju det som debatten handlar om. Matilda Ernkrans måste väl ändå förhålla sig till detta faktum och inte bara säga att statistiken är ointressant. Det är ju den som är kärnan i diskussionen.

Jag tror att den svenska förskolan behöver utvecklas vidare utifrån var vi står i dag. Den har utvecklats i rätt riktning under många år. Jag och vi från Folkpartiets sida stödde de beslut som fattades under socialdemokratisk regering om att flytta förskolan från den sociala sektorn till utbildningssektorn. För 15 år sedan hade det varit socialministern som hade stått här och svarat på frågor om förskolan. Nu är det utbildningsministern. Det innebär en skillnad i synsätt.

Vi har gett en läroplan till förskolan. Förskollärarna utbildas på lärarhögskolan. Och i den nya skollagen kommer förskolan att erkännas som en skolform. Den utvecklingen vill jag fortsätta.

Förskolan ska bli alltmer skolförberedande. Vi får se vad det kommer att betyda. Det finns nu ett förslag från Skolverket till en reviderad läroplan som är ännu mycket mer skolförberedande än den hittillsvarande. Förskolan ska inte bli skola. Förskolan ska vara just förskola på sina egna villkor. Barnen är små och man måste anpassa de pedagogiska metoderna. Men förskolan ska vara lärorik, och jag tror att den kan vara ännu mer lärorik för barnen än vad den är i dag.

Jag ser en fortsatt utveckling av den svenska förskolan i samma riktning som hittills, det vill säga med ännu mer lärande inslag. Det kommer vi att bidra till med de olika propositioner som kommer på riksdagens bord, till exempel om en ny skollag och så småningom om en reviderad läroplan för förskolan. Den färdriktning jag vill se för den svenska förskolan är hur vi kan göra en mycket bra förskola, som vi har i vårt land, ännu bättre i framtiden.

Anf. 47 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Jag sade inte att statistik och siffror är ointressant, minister Björklund. Det jag sade var att vi kan vifta med siffror, både du och jag, för att stödja det vi vill säga. Det är ingen nyhet och borde inte vara någon nyhet för skolminister Björklund. Jag kan berätta för dig att exempelvis de siffror som Meeri Wasberg nämnde i sitt anförande också kommer från Skolverket. I Haninge kommun, en borgerligt styrd kommun, har barngrupperna ökat från 5,5 inskrivna barn per personal år 2006 till 6,1 inskrivna barn per personal år 2008. Du verkar nöjd med genomsnittet. Det är inte jag och inte heller Meeri Wasberg.

Vi kan slå varandra i huvudet med vem som kan presentera den bästa och senaste statistiken, och jag säger igen att statistik inte är ointressant. Men det funkar inte att komma dragande med någon sorts genomsnitt när det finns en verklighet därute där föräldrar är oroliga över barngrupper som ökar och personal som minskar. Det går inte att bortse från. Det är detta som den här interpellationen handlar om. Jag tycker fortfarande att ministern är svaret skyldig.

Dessutom säger ministern att det är interpellanten själv som piskar upp en stämning. Det får stå för honom. De föräldrar, barn, barnskötare och förskollärare som jag har mött förmedlar en seriös oro till mig, och jag förmedlar den vidare här i Sveriges riksdag.

Att komma dragande med den internationella krisen tycker jag är ett fattigdomsgrepp i den här debatten, när det faktiskt handlar om hur du vill och kan styra förskolan och när ni själva har plockat bort 100 miljarder av våra gemensamma skattepengar från välfärden.

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Matilda Ernkrans säger att jag kommer dragande med den internationella krisen. Jag är ledsen att den trots allt behöver nämnas. Den utsätter hela vår samhällsekonomi för enorma påfrestningar.

Mot bakgrund av all den statistik vi talar om och som jag nämner för i år – nästa år har ännu inte fångats upp av någon statistik – utgår jag närmast från att det i vissa kommuner kommer att ske ekonomiska neddragningar i vissa verksamheter. Säkert kommer de också, tyvärr, att drabba skolan och förskolan. Det är ingenting som jag är nöjd med. Det är ingenting som jag tycker är bra. Det är fullt möjligt att det är ofrånkomligt med det enorma slag som krisen har riktat mot vår ekonomi. Vi gör allt vad vi kan för att skydda de här tunga välfärdssektorerna, men någon garanti går inte att ställa ut för att det i varje kommun går att undvika ekonomiska besparingar. Så är det. Det hade ingen annan regering heller kunnat göra i detta läge. Krisen är internationell och den är djup. Hur lång den blir vet vi däremot ännu inte. Vi hoppas att den ska bli kortvarig, att det snart ska gå bra igen med ekonomin.

Eftersom frågan handlar om barngruppernas storlek är det naturligt att diskussionen har handlat om det. Men precis som jag skriver i mitt svar är det inte den enda faktor som avgör kvaliteten i förskolan. Väl utbildad personal som är engagerad och motiverad är många gånger viktigare än om det är 14, 15 eller 16 barn i gruppen.

Jag hoppas att vi inom kort ska lägga fram ett förslag till en ny lärarutbildning för framtiden på riksdagens bord för ställningstagande, som kraftigt kommer att förbättra både förskollärarytbildningen och rekryteringen till förskollärarytbildningen vilken ju nästan säckade ihop efter lärarutbildningsreformen 2001. Efter den reformen har det varit mycket svårt att rekrytera förskollärare i Sverige, och det var ju en reform som genomfördes av den förra regeringen.

Jag hoppas att vi ska kunna bädda för en kvalitet i förskollärarytbildningen i Sverige i framtiden som ska lyfta svensk förskola till ännu högre nivåer än i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.48 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2009/10:34 om kommuners ansvar för ensamkommande barn

Anf. 49 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har mot bakgrund av den rådande bristen på mottagandeplatser avseende ensamkommande barn frågat vilka initiativ integrationsministern avser att ta i syfte att få fler kommuner att ta emot ensamkommande barn. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Som interpellanten nämner är det inte enbart i Sverige som vi har sett en ökning av antalet ensamkommande barn. Detta är en generell trend, och frågan har också diskuterats på EU-nivå. Under det svenska ordförandeskapet har rådet för rättsliga och inrikes frågor riktat en begäran till kommissionen att till början av 2010 ta fram en handlingsplan avseende ensamkommande barn. Ordförandeskapet har också föreslagit att behovet av åtgärder på EU-nivå när det gäller de ensamkommande barnen ska lyftas fram i Stockholmsprogrammet.

Vad gäller mottagandet av ensamkommande barn i Sverige vill jag först påminna om att en enig riksdag beslutade om genomförandet av den reform som innebar att kommunerna från och med den 1 juli 2006 tog över ansvaret för ensamkommande barns boende. En av utgångspunkterna för reformen var att kommunerna genom sitt ansvar för den sociala barn- och ungdomsvården har den rätta kompetensen för mottagandet av ensamkommande barn och att man genom reformen skulle stärka skyddet för dessa barn.

Redan i vårpropositionen 2007 initierade regeringen ett antal åtgärder i form av bland annat både höjda och mer enhetliga ersättningar till kommunerna i syfte att förmå fler kommuner att underteckna överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn.

Trots att vi under den senaste tiden fått ett antal glädjande besked från kommuner som tecknat nya överenskommelser eller utökat antalet platser i befintliga överenskommelser med Migrationsverket räcker inte de nuvarande platserna till.

Staten har genom Migrationsverket ett övergripande ansvar för att samordna, planera och ingå överenskommelser om mottagandeplatser för ensamkommande barn. Dessutom utövar länsstyrelserna tillsyn över det kommunala mottagandet av dessa barn.

Det är dock viktigt att betona att utgångspunkten för den gällande ordningen är socialtjänstlagen som föreskriver att kommunerna har det

yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunerna, inklusive de ensamkommande barnen, får det stöd och den hjälp som de behöver.

Prot. 2009/10:26
10 november

Anf. 50 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det var ett häpnadsväckande lamt svar jag fick av migrationsministern. Svaret innehöll inga som helst nya besked. Sedan i somras har situationen förvärrats rejält. Antalet ensamkommande flyktingbarn har ökat avsevärt. Prognosen är att det kommer strax över 2 000 barn i år. Fortfarande är det för få kommuner som ställer upp och hjälper till.

Malmö, Billströms gamla hemstad, är en av de fyra transitkommuner som tar ett stort ansvar. Jag läste någonstans att Billström till och med berömt kommunen för det ansvar man tar.

Barnen hamnar i en hemska moment 22-situation. Mycket tyder på att Migrationsverkets handläggningstider förlängs på grund av att man inte får platser i kommunerna. På grund av att det tar för lång tid mår barnen dåligt. Flera av dem försöker skada sig själva och ta livet av sig. Det är allvarligt.

Vi socialdemokrater är de första att hålla med om att det här inte är enkelt. Det finns många principer som står mot varandra. Det är en knepig fråga. Jag har sett och följt de initiativ som har tagits av Sveriges Kommuner och Landsting och Migrationsverket. Att man nu för upp det på EU:s agenda är ett bra initiativ, men det löser inte problemen här och nu i Sverige för de barn som är i ett akut läge.

Det är också bra att fler kommuner ställer upp. Men det är otillräckligt, precis som migrationsministern sade. Med tanke på hur allvarligt läget är och hur kraftfullt en del av de kommuner som finns runt Malmö reagerar på hur Malmö försöker lösa det här problemet, som egentligen är nationellt, hade jag hoppats på att Billström i dag skulle komma med nya besked, initiativ och några reflexioner och tankar om hur man löser situationen. Vad kommer nu? Vilket blir nästa steg? Vilket ansvar tänker statsrådet ta för dessa frågor?

I dag gick ett pressmeddelande ut från Vellinge kommun. Där talas om ett sammanbrott för svensk flyktingmottagning. När Malmö stad försöker lösa detta tillsammans med ett privat företag genom att öppna ett boende i Vellinge kommun för att man inte har fler platser i Malmö – man har gjort liknande i Svedala och Svalöv – då säger Moderaternas starke man i Vellinge att det är fullständigt oacceptabelt och att han kommer att göra vad han kan för att få stopp på denna cirkus. Så talar Moderaternas ordförande i Skåne om denna situation.

Det är dags att börja ta ansvar. Bollen är Tobias Billströms. Han är ytterst ansvarig för att försöka lösa denna fråga.

Anf. 51 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tackar interpellanten för att han har tagit upp denna viktiga fråga. För några veckor sedan var jag inne på Migrationsverkets hemsida och tittade på den statistik man har över ensamkommande barn. Då, i slutet av oktober, fanns det 1 428 ensamkommande barn inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. 410 fanns i de fyra ankomstkommunerna. 577 fanns i kommuner med överenskommelser om motta-

Svar på
interpellationer

gande. Övriga drygt 400 barn bodde i familjehem eller hos släktingar och anhöriga.

Precis som föregående talare sade förvärras situationen hela tiden. Det kommer fler och fler barn, och behovet av platser ökar.

Det var inte länge sedan som Migrationsverket, Rädda Barnen och Barnombudsmannen skrev en bra debattartikel i en av de stora tidningarna. Där påtalade man att situationen är allvarlig. Man vädjade till samtliga kommuner i landet att åtminstone ta emot några barn. Då skulle situationen förbättras avsevärt.

Det finns en annan sida av detta. Sverige var ett av de första länder som skrev på FN:s barnkonvention. Att ha skrivit på konventionen och att hävda den i alla möjliga sammanhang förpliktar.

Jag förstår det statsrådet Billström säger om att utgångspunkten är socialtjänstlagen. Den styr naturligtvis kommunernas ansvar. Regeringen kan dock inte frånskriva sig ansvaret genom att hänvisa till att kommunerna måste ta sitt ansvar. Regeringen har ett övergripande ansvar för att barnkonventionen efterlevs.

Kommer regeringen att jobba för att ytterligare trycka på kommunerna och så nära man kan komma göra kommunerna skyldiga att ta emot ensamkommande barn?

Det finns en annan problematik för de barn som är placerade i kommunala boenden. Många kanske hinner bli myndiga innan de får svar på sin ansökan om uppehållstillstånd. Under den tiden är dessa ungdomar sköra. De känner stor osäkerhet och är i stort behov av stöd.

Att i det läget hänvisa dem till något annat boende eller till att inte längre få bo kvar i ett kommunalt boende kanske kan leda till ganska stor tragik i många fall. Skulle statsrådet kunna tänka sig att i så fall göra avsteg från den 18-årsregel som finns i dag? Måste man följa den så mekaniskt?

Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tycker att det här är en viktig och angelägen interpellation. Jag tycker att det är bra att vi har den här diskussionen i kväll, för det här är ett ämne som definitivt inte är partipolitiskt. Det är ett ämne som har sin utgångspunkt i det riksdagsbeslut som fattades 2006 där samtliga partier i denna kammare ställde sig bakom den reform som gick ut på att dela upp ansvaret och säga att staten inte längre ska ägna sig åt att både pröva de här barnens ansökningar och samtidigt syssla med mottagandet. Vi delar ansvaret och ser till att staten ägnar sig enbart åt prövningen, och landets kommuner ägnar sig enbart åt mottagandet, för de här barnen är precis som vilka andra barn som helst och ska också behandlas precis som vilka andra barn som helst i enlighet med den lagstiftning vi har.

Det här är därför en fråga som är extra intressant när man kastar det här ljuset över den. Vilka åtgärder har då vidtagits under de åren som den här regeringen har suttit vid makten, alltså efter det att reformen trädde i kraft?

Vi har vidtagit en rad åtgärder för att få fram fler platser. Interpellationen handlar ju om initiativen – vad har gjorts för att skaffa fram platser? I vårpropositionen 2007 höjde vi ersättningarna för platser i grupp-

boenden rejält från 1 650 kronor till 1 900 kronor, vilket är en substantiell höjning. Det gjordes alltså från låga nivåer, vill jag betona.

Vi höjde också ersättningen från 1 500 kronor till 1 600 kronor dygnet för tomplatser. Dessutom höjde regeringens 2007 tillfälligt även den årliga grundersättningen till kommunerna från 500 000 kronor till 1 miljon kronor.

Vi har också gjort en förändring beträffande unga som behöver fortsätta insatser enligt socialtjänstlagen och LVU genom att kommunerna får ersättning för dessa fram till 21 års ålders i stället för 18 år, förutsatt att insatsen har påbörjats före 18 års ålder.

Sammantaget har det här varit viktiga förändringar, och det har gjort att vi har fått fler kommuner som tecknar avtal. Faktum är att vid utgången av 2007 fanns det tillräckligt med platser i systemet. Det är viktigt att komma ihåg. Det är inte så att vi börjar från år 0, utan antalet platser har varit i balans under den här regeringsperioden. Det är bara att gå in och titta i Migrationsverkets statistik. Problemet är att världssituationen och utvecklingen i ett antal länder har varit sådan att fler barn tyvärr har tvingats lämna, och därmed har antalet platser inte räckt till.

Jag är beredd att diskutera många olika åtgärder för att försöka lösa det här problemet, men jag uppfattar inte att Luciano Astudillo i sitt inlägg här har presenterat något förslag från Socialdemokraterna på hur man ska kunna skaffa fram fler platser. Han är välkommen att i nästa inlägg presentera sådana initiativ, men jag undrar om det kommer några sådana.

Vad beträffar Vellinge och Malmö är det helt riktigt att jag har berömt Malmö stad och tänker fortsätta göra det, liksom jag har berömt Mölndal, Sigtuna och Solna, alltså de övriga tre ankomstkommunerna, för deras insatser.

Jag har också tagit reda på lite i den här saken och varit i kontakt med Vellinge kommun apropå den situation som nu tas upp. Vi kanske inte är överens i fråga om huruvida Vellinge har kapacitet eller kompetens att ta emot, men Malmö stads agerande, där man tydligen inte ens meddelar sina planer till berörd kommun i det här sammanhanget, är knappast särskilt snyggt eller diplomatiskt. Jag kan faktiskt förstå de invändningar och de synpunkter som kommer, men jag tycker att bägge parter borde ta och agera lite mer vuxet i den här frågan. Det viktiga i sammanhanget är trots allt att de barn som har kommit till Sverige får ett gott och bra mottagande under sin första tid i det här landet. Jag hoppas att vi kan vara överens här i kammaren om att det är det som är slutmålet.

Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Bollen ligger hos Tobias Billström. Det är han som är ytterst ansvarig för situationen för ensamkommande barn. Vi socialdemokrater i oppositionen är beredda att diskutera flera olika förslag, men bollen ligger fortfarande hos er. Ansvar är vi beredda att ta, men initiativen måste komma från er.

Man kan diskutera väldigt många olika förslag. Jag kan inte påstå att alla är fullständiga, men vi måste göra något åt situationen. Man kan diskutera att eventuellt ge Migrationsverket i uppdrag att öppna fler transitboenden. Det skulle kunna lösa ut det för de fyra mottagarkommuner vi har i dag. Man kan diskutera för- och nackdelar med en pliktlag. Man

kan ytterligare skruva åt de ekonomiska incitamenten, men med allt detta sagt är det ändå Tobias Billström som måste ta ansvar. Det är han som måste säga var och hur man ska lösa ut frågan.

Den här interpellationen handlar inte om vad som har gjorts utan om vad som behöver göras för att lösa ut den allvarliga situation vi har i dag. Vi har en väldigt stor brist på mottagarkommuner och väldigt många barn som inte har någon som tar emot dem. Det handlar om ensamkommande barn som flytt från Somalia och Afghanistan under lång tid, som är bräckliga, som får vänta alldeles för länge och som på grund av det inte bara mår dåligt av den flykt och allt som de har varit med om utan som också blir sämre när de är här. Jag har vänner som jobbar inom psykvården i Skåne, och de berättar om de här barnen som försökt skada sig själva och som har försökt ta livet av sig. Det har egentligen inget att göra med deras flyktingskap, utan det handlar om att vi inte bereder väg för dem till ett värdigt boende här. Ytterst ansvarig är migrationsminister Tobias Billström.

Jag tycker att det är allvarligt när Skånes moderata ledare, han som är partiordförande för alla moderater i Skåne, i ett pressmeddelande beskriver den flyktigmottagning vi har i dag som ett sammanbrott. Han menar att Malmö stads hantering är fullständigt oacceptabel – fast de försöker lösa ut problemet med att åtminstone fixa ett boende för barnen så att de har någonstans att bo och inte behöver bo på gatan.

Nu är det så att Malmö stad direkt när den här möjligheten öppnade sig tillsammans med det här företaget tog kontakt med Vellinge kommun. De sade liksom alltid i de här frågorna nej tack, medan andra som Svalöv, Teckomatorp och Svedala har varit mycket mer tillmötesgående. Det finns alltså andra sätt att agera.

Men vi måste få stopp på den här cirkusen. Det är jag helt överens med Moderaternas starke man i Vellinge om, men den här cirkusen är skapad av Billström eftersom han inte väljer att agera nu. Bollen är hans. Han har ett ansvar. Han kan ta initiativ och presentera nya förslag. Då kan vi här i riksdagen ta ställning till dem.

Det är ert ansvar nu, Billström. Det är dags att ta det ansvaret!

Anf. 54 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Statsrådet Tobias Billström sade i sitt inlägg att slutmålet är ett bra mottagande, och det instämmer jag naturligtvis i. Barnen måste kunna få en trygg tillvaro med tillgång till bra utbildningsmöjligheter, och vi måste också kunna se till att de får en god man om de inte uppnått myndighetsåldern och så vidare, allt enligt vad som står i socialtjänstlagen.

Vi är helt överens om målsättningen, och det är naturligtvis dit vi vill komma. Det här handlar om barn som har flytt från krig och förföljelse, och vi måste naturligtvis ta emot dem på ett mänskligt och godtagbart sätt. Problemet är att så är det inte i dag, och det är därför vi står här och har denna debatt. Sedan måste jag också instämma i att det trots allt är statsrådet som är den ytterst ansvarige i den här frågan.

Vad ska man göra? Vi är frustrerade allihop. Vi tycker inte att kommunerna gör det de borde göra. Vi borde sätta press på dem, men man kan ju också skapa opinion i en fråga till exempel. Statsrådet Tobias Billström har ju alla möjligheter att lyfta fram den här frågan i alla möj-

liga sammanhang och har gjort det i EU-samarbetet till exempel, som vi fick höra i interpellationssvaret.

Jag kommer från Värmland. Där har vi 16 kommuner. 5 av dem tar emot ensamkommande barn just nu – 5 av 16 kommuner. Jag sitter annars i skatteutskottet och jobbar med skattefrågor, men jag försöker i mitt hemlän att lyfta den här frågan och skapa opinion i den för att få ytterligare kommuner att få upp ögonen för att ta emot barn. Tobias Billström är mycket välkommen till Värmland så kanske vi gemensamt kan göra någonting för att få upp kommunernas ögon i de här frågorna. Det är väl det som är det viktigaste, att man skapar opinion och att kommunerna förstår att det finns ett väldigt starkt behov.

Anf. 55 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Som sagt var är den här diskussionen mycket bra, inte minst eftersom den kastar ljus över det som både interpellanten och Marie Engström tar upp, nämligen ansvaret.

Det är helt riktigt att regeringen är ansvarig för landets migrationspolitik. Det ansvaret åvilar mig som statsråd. Det ansvaret tar jag också fullt ut, inte minst i den här frågan där jag flera gånger inte bara har väddat till landets kommuner utan dessutom personligen åkt ut och pratat med kommunalråd och fört diskussioner.

Jag ska i det här sammanhanget passa på att berömma, inte Luciano Astudillo men Marie Engström som jag tycker faktiskt visar prov på ett ansvarstagande. Jag kommer gärna till Värmland och diskuterar de här frågorna på plats tillsammans med dig och länets kommunpolitiker. Det gör jag därför att det ytterst är så att när den här reformen beslutades fanns det en fullständig enighet om behovet av detta. Sveriges Kommuner och Landsting, som interpellanten hänvisar till, hade inga invändningar alls.

Låt oss återvända till Malmö, vår gemensamma hemstad, för en sekund. Din partikollega Ilmar Reepalu, som då var ordförande för SKL, satte sin namnteckning under ett remissyttrande som var helt enigt. Man hade inte några invändningar mer än att man tyckte att den dåvarande socialdemokratiska regeringen anslog för kort tid för genomförandet av reformen. Men det var då det. Nu har det ju gått enormt lång tid, så landets kommuner borde rimligen ha haft möjlighet att förbereda sig.

Jag tycker att det är viktigt att vi ser den här frågan för vad den är. Vi har 290 kommuner i landet. Jag kan inte trolla fram flera kommuner. Det kan inget statsråd göra och ingen riksdagsledamot heller. Vad vi däremot kan göra är att försöka förmå de kommuner som inte redan har tecknat avtal att göra det. Det är ett arbete som jag bedriver mycket intensivt och gärna över partigränserna därför att det här inte är någon partiskiljande fråga, borde inte vara det i alla fall med tanke på att samtliga partier stod bakom den reform som genomfördes 2006.

Flera transitboenden pratar Luciano Astudillo om som en möjlighet. Det var väl det enda som jag lyckades uppfatta i floden av kritik. Problemet är bara att flera transitboenden inte hjälper. Det är inte en lösning på problemet. Det är en genomgångslösning. De här barnen behöver ju, vilket du själv har illustrerat i dina inlägg, en slutstation. De måste ju landa någonstans. De kan inte hålla på att gå från det ena transitboendet till det andra.

Ökade ersättningar var en annan sak. Men kommunerna har redan i dag full kostnadstäckning. Kommunerna erhåller inte bara någon form av subvention för att de tagit emot barn, de erhåller full kostnadstäckning till sista öret för alla de utgifter som de har. Det tycker jag är viktigt att understryka i det här sammanhanget. Det gör att regeringens verktygslåda blir något mindre än den skulle ha varit annars, om vi hade fortsatt att diskutera kostnadsfrågor.

Jag tycker som sagt var att det här är en bra och viktig diskussion. Den kommer inte att sluta med kvällens debatt här i kammaren utan den måste fortsätta. Jag vill gärna vädja till samtliga som lyssnar på den här debatten och som tillhör något av de politiska partierna i kammaren: Prata gärna med era kommunala företrädare! För gärna diskussioner lokalt! Ställ frågan: Har vi tecknat avtal i den här kommunen som ligger i den valkrets som jag tillhör eller har vi inte gjort det? Om ni inte för den diskussionen med era kommunala kolleger spelar det faktiskt väldigt liten roll vad jag gör som statsråd eller vad någon annan i regeringen gör när det gäller lagstiftning.

Därmed har jag också kommit till det som är slutklämmen i det här, nämligen frågan om ansvaret och ansvarsfördelningen. Det åvilar faktiskt oss alla, alla vi som röstade för förslaget i kammaren, inklusive interpellanten, som också ställde sig bakom uppdelningen av ansvaret mellan stat och kommun när det begav sig, den 1 juli 2006.

Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Den här debatten kommer vi att ha flera gånger, och jag vill inte partipolitiserar det här i onödan. Men nu har vi en borgerlig regering och jag har precis som alla andra ledamöter i den här kammaren rätt att pressa på i den här frågan och ta mitt ansvar på så sätt att jag bildar opinion och trycker på så att det blir förändring i det system vi har i dag.

Jag har presenterat en rad förslag, och vi inom socialdemokratin har sagt att vi är öppna för förslag, men i slutändan är det den här regeringen som regerar nu som måste ta ansvar för den situation vi har. Kom gärna med de förslagen till riksdagen! Det är det jag väddar om. Det räcker inte att stå här och prata historia. Det räcker inte att prata om trollkonster. Det handlar om att säga: Jag kommer tillbaka. Jag kommer att anstränga mig ännu mer för att lösa problemen med den här situationen.

De signalerna skickar inte Billström. Han kommer hit med ett ganska platt svar. Han kommer hit och väljer att egentligen inte resonera kring vad mer som behöver göras, hur vi ska ordna den här situationen. Det drabbar i slutändan de här barnen. Det slår också mot de kommuner – men det kanske inte är lika viktigt, måste jag säga – som faktiskt har ställt upp. I slutändan drabbar det oss alla, inte minst den regering vi har, utifrån att vi inte tar ett moraliskt ansvar för det här. Billström kan stå här och använda sig av härskarteknik och vara lite dryg, så där som han brukar vara, men tyvärr löser det inte problemen.

Fru talman! Jag återkommer i den här frågan.

Anf. 57 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Det är inte utan att man påminns om de ord som lär har förekommit i ett socialdemokratiskt statsråds manuskript en gång, med rödpenna i kanten: Argumentationen svag, höj rösten! Det lät ungefär så på Luciano Astudillo.

Jag har räckt ut handen till Marie Engström som jag tycker här i kväll har visat prov på mycket större ansvarstagande än du som socialdemokrat. Hon har sagt att hon är beredd att tillsammans med mig föra ett samtal med de kommunpolitiker i hennes hemlän Värmland som ännu inte har tecknat avtal. Jag räcker ut samma hand till dig, Luciano Astudillo. Är du beredd att tillsammans med mig tala med de övriga 30 kommunerna i Skåne – sist jag tittade efter var det tre som hade tecknat avtal med Migrationsverket – oavsett om de är borgerliga eller socialdemokratiska? Är du beredd att göra det eller inte? Det är ingen fråga här i kammaren i kväll. Det är ju en fråga som vi får återkomma till.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill bara säga att interpellanten inte har några fler inlägg.)

Precis, och det är en fråga som vi får återkomma till.

När det gäller den grundläggande frågan om ansvaret säger jag det som jag har sagt under hela den här interpellationsdebatten: Regeringen är ansvarig för lagstiftningen och för de ekonomiska förutsättningarna och kommer att ta det ansvaret fullt ut. Men om inte fler kommuner självmant tecknar avtal med Migrationsverket måste vi som representerar de politiska partier som ingår i kammaren samfällt uppvakta våra kommunpolitikerkolleger och föra debatten och diskussionen med dem. Det ansvaret kan ingen av oss, oavsett vilket politiskt parti som vi representerar, frånhända oss. Vi har alla kommunala kolleger där ute som inte har velat teckna avtal med Migrationsverket. Det är ingenting som vi kan komma ifrån, oavsett hur vi vrider och vänder på oss. Det avslutar jag med som en uppmaning till samtliga.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:52 om akut läge för kristna som skickas tillbaka till Irak

Anf. 58 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Aleksander Gabelic har frågat mig vad jag avser att göra för att se till att kristna irakier som söker asyl i Sverige får sina mänskliga rättigheter tillvaratagna och inte avvisas med risk för sina liv.

Jag vill inledningsvis hänvisa till vad jag nyligen har uttalat i mina svar på frågor om utvisning av kristna irakier av Göte Wahlström, om utvisning av kristna irakier och återvändandeavtalet liksom om utvisningar av kristna irakier och homosexuella i förhållande till Genèvekonventionen, båda av Anne Ludvigsson, samt interpellation om avvisningar av kristna till Irak av Bodil Ceballos. Vidare vill jag hänvisa till utrikesministerns svar på frågor om självstyre för kristna i Irak av Aleksander

Gabelic (2008/09:1160, 2008/09:1181, 2008/09:1183, 2008/09:580, 2008/09:678).

Genom Europeiska unionen och FN samt i samtal med irakiska företrädare fortsätter regeringen att uppmärksamma frågan om efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i Irak.

Skyddsgrunderna i 1951 års flyktingkonvention är i sin helhet införda i utlänningslagen. Därutöver ger utlänningslagen skydd i enlighet med andra internationella överenskommelser som Sverige åtagit sig att följa. Utlänningslagen ger även skydd i vissa situationer som inte omfattas av någon internationell överenskommelse.

Var och en som söker asyl i Sverige får en individuell prövning av sitt skyddsbehov i enlighet med utlänningslagen. Det är Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas uppgift att på de skäl som anförts och det underlag som presenterats i ett ärende eller ett mål besluta om det finns grund för uppehållstillstånd i det enskilda fallet.

Mot den här bakgrunden ser jag inte att det finns behov av några åtgärder från min sida.

Anf. 59 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Tobias Billström för svaret!

Min utgångspunkt är att jag har träffat många kristna irakier, och det är bakgrunden till min interpellation. Jag vill också för dem som lyssnar ge min bakgrund till interpellationen.

Migrationsverket skickar i dagsläget tillbaka människor till en ytterst hotfull situation i Irak. Ofta är det en akut livshotande situation. Det handlar bland annat om kristna. Det är en svårt förföljd grupp. Situationen för kristna minoritetsgrupper i Irak är oacceptabel. Trots att religionsfrihet råder enligt författningen förföljs assyrier, kaldéer och syrianer. Enligt uppgifter från riksdagens utredningstjänst har ungefär hälften av de omkring 800 000 kristna som fanns i Irak 2003 tvingats fly. Om vi tittar på det första Irakkriget handlar det om ännu fler människor som har lämnat landet. Det handlar om attacker mot kyrkor, skolor, religiösa ledare såväl som angrepp mot kristna familjer. Människor har kidnappats och mördats. Under hot om mord, våldtäkt eller tvångsgifte har många kristna tvingats konvertera till islam eller klä sig på ett mer muslimskt sätt. Det finns dessutom uppgifter om att kristna avstår från att bevista religiösa sammankomster på grund av hot om våld. Medierna har uppmärksammat fruktansvärda tragedier bland kristna som har avvisats till Irak.

Fru talman! Det vore önskvärt att FN stöder skapandet av en säker zon inom Irak. En bra lösning vore att inrätta ett autonomt område i provinsen Nineve norr om Mosul. Det är dessa minoritetsgruppers historiska område, och där är de i dag trots allt i majoritet. Det handlar om mänskliga rättigheter såväl som religionsfrihet. Rätten att känna trygghet för sig själv och sin familj, att slippa riskera hot, våld, förföljelse och trakasserier måste vara okränkbar, likaså friheten att få utöva sin egen religion. Hotas detta bör det bedömas som skäl att beviljas asyl.

Ett självstyre för kristna i Irak är den bästa vägen till fredlig samexistens. Men för närvarande är den akuta frågan att bevilja uppehållstillstånd i Sverige för dessa människor som har hamnat i kläm mellan USA och andra intressen i Irak. Utgångspunkten måste vara att varje asylärende ska prövas utifrån den situation som råder i ett land, i detta fall det dokumenterade förtrycket av kristna i Irak. I andra fall kunde det ha varit andra grupper. Det har inte en specifik utgångspunkt i religion utan det handlar om människor som är utsatta som grupp.

Fru talman! Vilken bedömning gör statsrådet när det gäller situationen för dessa kristna grupper? Utgångspunkten för den här diskussionen är att det råder ett systematiskt förtryck. Det är min utgångspunkt. Statsrådet berörde inte det problemet i sitt svar. Det måste vara utgångspunkten. Det är naturligtvis alltid enskilda fall, fru talman, som ska bedömas. Men det finns historiska exempel där grupper har utsatts, och det måste ändå vara en viktig grund i bedömandet. Där borde statsrådet vara mer lyhörd för det problemet. Det finns fakta i målet. Vi vet att det finns statistik på det förtryck och den terror som de kristna utsätts för.

Jag skulle vilja be statsrådet att ge ett förtydligande när det gäller aspekten av den kollektiva utsattheten.

Anf. 60 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Det finns lite olika uppfattningar, migrationsministern, huruvida tolkningen av utlänningslagen är korrekt eller inte och på vilka grunder som människor anses vara skyddsbehövande eller ej i landet. Med den praxis som har kommit fram enligt domstolarnas domar ser jag ingen annan möjlighet än att vi faktiskt måste ändra lagen så att den blir mer i samklang med vad vi avsåg i riksdagen när den tillkom en gång i tiden.

Enligt konstens alla regler ska Migrationsverket se till situationen i hemlandet. Enligt den senaste Somaliadomen ska det vara fråga om aktuell landinformation. Man får inte utgå från gammal sådan.

Men hur pass mycket tittar vi på aktuell landinformation? I den interpellation jag har ställt till statsrådet har jag tagit med den frågan. Vi kommer att kunna gå mer in på djupet i den frågan i nästa debatt.

Vad som är oerhört viktigt är att verkligen utgå från hur det ser ut i dag och hur det ser ut för de olika grupperna i de olika länderna. Det finns en lista på så kallade svaga stater, failed states. Irak finns med som nummer sex av alla de ca 175 länderna på listan.

Man har tagit fram ett index med tolv indikatorer. Den tredje av indikatorerna handlar om motsättningar mellan grupper. Indikatorerna går från 1 till 10. När det gäller motsättningar mellan grupper ligger Irak på 9,7. Den värsta indikatorn finns just i Irakfallet. Det handlar om problem mellan grupper som har förvärrats. Det kan bero på historiska problem eller nya problem. Det är ett mönster av hemskheter som begås utan straff mot en viss grupp. Det kan vara staten själv som försöker stöta ut vissa grupper från ett samhälle eller förföljer och förtrycker vissa dominant grupper i ett område. Det kan vara institutionaliserad politiskt utanförskap, och det kan vara fråga om att det anses att en viss grupp har tillförskansat sig vissa rikedomar etcetera och därför förföljs med hatkampanjer etcetera.

Irak finns med i grupp nummer tre i indikatorlistan, och indikatorn ligger på 9,7, vilket är högt. Vad är det som gör att ministern inte agerar i det här fallet och försöker få till en förändring av lagen? Landinformationen är inte tillräcklig, och man kommer ingenvart med den.

Människor skickas tillbaka till Irak, och människor tvångsavisas till Irak. Vi vet att människor har fått lugnande medel och förts till Irak i chartrade plan. Så kan vi inte ha det. Vi måste se till att avvísningar går till på ett humant och värdigt sätt. Sedan finns olika uppfattningar huruvida de är skyddsbehövande eller ej, men jag får återkomma till det i nästa inlägg.

Anf. 61 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Först vänder jag mig till interpellanten Aleksander Gabelic. Trots att säkerhetssituationen generellt sett har förbättrats i Irak är situationen fortsatt svår på vissa håll. Våldsdåd och förföljelse förekommer. Så är det. Jag tror inte att det finns någon här inne i kammaren eller utanför den som inte inser det.

Våldet drabbar också medlemmar i alla etniska och religiösa grupper, men minoriteter är ofta särskilt utsatta. Jag mötte själv under mitt besök i Bagdad 2007 representanter för flera etniska minoriteter som vittnade om att de upplevde problem.

Många människor har tvingats lämna sina hem. Det gäller också medlemmar i större befolkningsgrupper som lokalt har varit, är eller har blivit en minoritet, och situationen för kristna i Irak har försämrats under de senaste ett till två åren.

Allt detta gör att regeringen ser med oro på utvecklingen.

I Sverige är det så att bedömningar med utgångspunkt i utlänningslagens skyddsbestämmelser åvilar Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Det är dessa instanser – Migrationsverket är första instans, och migrationsdomstolarna är överprövande instans, och slutligen finns naturligtvis Migrationsöverdomstolen – som i domar och beslut fortlöpande tar ställning till hur situationen i Irak utvecklas och, vilket är det viktiga i sammanhanget, vilken betydelse detta har för den enskilde asylsökanden. Det är alltid en individuell bedömning som görs. Detta är viktigt att komma ihåg i det här sammanhanget.

Om vi inte skulle ha klart för oss att bedömningen alltid utgår från individuella perspektiv skulle den ordning som vi har i Sverige framstå som väldigt märklig. Det skulle jag hålla med om. Men eftersom vi alltid kan vara förvissade om att det är den enskildes asylskäl som granskas tycker jag att vi kan känna oss mycket trygga med att rättssäkerheten står i första rummet när bedömningar görs.

Däremot ankommer det inte på medlemmar av regeringen att föra fram en uppfattning om hur praxis ska formas. Den saken är mycket klart och tydligt föreskriven i regeringsformen och i andra instrument. Men om jag anser att det finns behov av att ändra utlänningslagens skyddsbestämmelser kommer jag att ta initiativ för att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen på detta tema.

Jag fortsätter att vända mig till interpellanten. I samtal med irakiska regeringsrepresentanter påtalar Sverige liksom Europeiska unionen och Förenta nationerna ständigt vikten av större ansträngningar för att stärka genomförandet av de mänskliga rättigheterna och skydda landets samt-

liga invånare från våld och övergrepp. Det innefattar religiösa och etniska minoriteter. Sverige ser det här som en självklar del i den fortlöpande dialogen med Irak.

Det är också tydligt att vad Irak behöver i dag är samling kring dessa frågor snarare än ytterligare splittring och uppdelning enligt religiösa och etniska skiljelinjer.

Sveriges och EU:s utvecklingssamarbete med Irak syftar till stor del till att bidra till stärkt respekt för de mänskliga rättigheterna.

Det innebär också att regeringen, när det gäller förslaget om särskilda zoner på etnisk eller religiös grund, har den uppfattning som utrikesministern framförde till Aleksander Gabelic, att sådana zoner skulle riskera att skapa ytterligare utsatthet. Sverige kommer inte att verka för bildandet av en särskild zon för kristna i Irak. Det är ett tydligt besked.

Vad gäller Bodil Ceballos frågor och synpunkter återkommer jag i nästa replikomgång.

Anf. 62 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Tack än en gång, statsrådet! Jag börjar med det positiva. Jag tycker att det är bra att den svenska regeringen är aktiv när det gäller samarbetet inom Europeiska unionen och även Förenta nationerna. Jag tycker att det är utomordentligt bra.

Jag tror att det görs saker som är bra. Jag vill liksom ha en nyanserad utgångspunkt när vi pratar om de här svåra frågorna. Det är alltså inte detta som jag tror är problemet. Där tror jag att Sverige har en bra hållning. Sverige har också tagit emot många människor från detta krigshärjade land.

Men jag tycker ändå att det är viktigt att också lyssna på FN. Så sent som i dag uppdaterade jag mig när det gäller UNHCR för att få veta detaljerna när det gäller den här frågan och för att höra om deras senaste bedömningar. Då fick jag veta att UNHCR talar om fem områden i centrala Irak. Nu kan jag inte, fru talman, exakt geografin, om statsrådet ursäktar. Men det handlar om fem centrala områden. Det är det direkt olämpligt att återföra människor till dem. Man avråder också från alla former av återförande av människor till de områdena.

Det handlar om södra Irak. Man avråder från att återföra folk dit. Och man talar om de tre kurdiska områdena, där det i individuella fall finns problem. Det kan också vara möjligt att återföra människor dit.

Jag tycker att man måste titta på den verklighet som de expertorgan som är inblandade pekar på. Någonstans ger ändå Utrikesdepartementet signaler till myndigheterna och gör analyser och bedömningar som är en grund för dem när de ska fatta sina beslut när det gäller den här helhetsanalysen. Detta måste ju experter kunna intyga. Vi har också både departement och, i det här fallet, myndigheter som borde kunna få vägledning på det sättet när det gäller analysbiten, som ändå är grunden.

Jag respekterar självfallet statsrådet när det gäller vår ordning, hur vi har det med Migrationsverket och domstolarna. Men jag tycker inte att vi ska trola bort eller på något sätt glömma att det också finns en grund för deras beslut. Och där finns det en koppling till regeringen.

Jag vill understryka att jag vill se en lite mer nyanserad hållning, eftersom de här grupperna är väldigt utsatta. Jag har själv träffat många av dem. Precis som statsrådet var inne på när det gällde hans besök i Irak

*Svar på
interpellationer*

och i Bagdad är detta någonting som vi alla är medvetna om. Vi måste också ta ansvar för den medvetenheten.

Det blir problematiskt. Vi ska naturligtvis respektera ordningen, men nu handlar det om liv och död och också om ett systematiskt förtryck.

Jag önskar att vi skulle kunna lyfta blicken och titta mer på: Hur kan vi på ett bättre sätt hjälpa till i detta och finna en ordning som är acceptabel för det sätt som vi arbetar på i Sverige?

Anf. 63 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag säger inte att migrationsministern kan ändra praxis. Självklart kan migrationsministern inte ändra praxis. Däremot kan migrationsministern ta initiativ till att ändra lagen.

Jag vet inte hur migrationsministern tänkte när han tryckte på knappen den gången, under förra mandatperioden, när den nya utlänningslagen kom. Jag var inte här i kammaren då. Jag satt inte i riksdagen då. Men *mina* kamrater hade inte förväntat sig att lagen skulle tolkas så strikt som den nu görs.

Jag tänker på många av dem som nu befinner sig här, som har kommit hit och sökt asyl och som inte får stanna som vare sig flyktingar eller skyddsbehövande. De får ett avslag och ska då återvända till hemlandet. För dem är det en oerhört svår situation. De har nämligen inte samma uppfattning som Migrationsverket och migrationsdomstolarna, att de faktiskt inte behöver skydd i hemlandet.

Jag tänker inte minst på sådana grupper som till exempel de kristna i Irak som är utsatta för en form av gruppförtryck i hemlandet. Det är någon form av etnisk rensning, skulle man kunna säga, även om det kanske är lite väl drastiskt. De har alltså en väldigt svår situation. Det är inte bara de kristna, utan det är naturligtvis också andra grupper.

Det är klart att det är mycket svårt för dem att förstå att det blir ett nej på deras asylansökan. Det är inte svårt att förstå att de i det läget i många fall faktiskt gömmer sig här i landet. Det är inte svårt att förstå, tycker jag. Man är inte en brottsling för att man har fått ett nej på sin asylansökan och för att man gömmer sig här i landet. Det här är människor med mycket stora problem och mycket stora behov.

Anf. 64 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vänder mig till interpellanten. När det gäller frågan om UNHCR och UNHCR:s rekommendationer är det i sig inte ägnat att förvåna att utlänningslagens bestämmelser och tillämpningen av dem ibland skiljer sig från hur UNHCR resonerar.

Det beror på, även om man har stor respekt för UNHCR:s kunskap, kompetens och insikt i de här frågorna, att UNHCR:s mandat skiljer sig från hur den svenska utlänningslagen är konstruerad.

Så måste det också vara. UNHCR har möjligheten att uttala sig om mycket större grupper och att göra kollektiva bedömningar. Men det sätt som riksdagen har valt att utforma utlänningslagen på är att man har tagit sikte på individuella bedömningar. Vår prövning utgår alltid från individens perspektiv. Därför kan man komma till olika slutsatser.

Självklart är det önskvärt att alla stater som har åtagit sig att följa Genèvekonventionen liksom UNHCR så långt det är möjligt gör samma bedömning. Vi vet att det ibland förekommer skiljaktig rättstillämpning i olika länder, även när det gäller sådana skyddsgrunder som är gemensamma, till exempel dem i flyktingkonventionen. Detta är ett av flera skäl till regeringens strävan för ett gemensamt asylsystem för den europeiska unionen så att vi åtminstone ska komma till rätta med de skiljaktigheter som finns mellan EU:s medlemsstater och som är destruktiva enligt vårt sätt att se det från regeringen.

Den svenska instans- och processordningen som det beslutades om i bred enighet i den svenska riksdagen är utformad för att säkerställa en hög grad av rättssäkerhet, särskilt genom möjligheten att överklaga och få sin sak prövad av domstol i ett tvåpartsförfarande med stora möjligheter till muntlig förhandling. Jag ser ingen anledning att här i dag med utgångspunkt i debatten ifrågasätta att den svenska ordningen ger goda förutsättningar för domar och beslut som respekterar flyktingkonventionen.

Nyanser är absolut viktiga. På den punkten är vi överens. Men det för oss in på Bodil Ceballos synpunkter här. Jag tror att vi i grunden inte är riktigt lika överens. I grund och botten är det så att när människor har fått sin sak prövad måste de respektera de beslut som fattas av myndigheter och domstolar.

Har de lagt fram sin sak och fått den prövad har vi rätt att förvänta oss i Sverige att människor respekterar de beslut som fattas. Vi måste också själva ha tilltro till våra rättsvårdande organ och deras förmåga att avgöra de här ärendena på ett lämpligt och rättssäkert sätt.

Därför blir jag lite förvånad när jag hör Bodil Ceballos här från talarstolen säga att det inte är förvånande att människor går och gömmer sig. Det kan man alltid resonera om. Förvånande, på vilket sätt då? Jag tycker att det är ganska förvånande att människor inte respekterar de beslut som fattas.

Man kan ha respekt för att människor naturligtvis kan vara rädda och tycka att det är problematiskt att återvända till sitt hemland för att de till exempel har sålt mycket av det de ägde och hade för att betala en människosmugglare. Men den biten har regeringen försökt att hantera genom inrättandet av återetableringsstödet, en ekonomisk ersättning som gör det möjligt att börja om.

Men i grundfrågan, huruvida människor faktiskt måste respektera de beslut som fattas och återvända tillbaka, är regeringens besked kristallklart. Annars har vi nämligen ingen rättssäker ordning. Annars har vi ett system som bygger på principen att ja och nej betyder samma sak. Ett sådant system kommer varken medborgarna, de asylsökande eller någon annan att kunna respektera i längden.

Anf. 65 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Jag tackar än en gång statsrådet. Det är klart att UNHCR har ett bredare mandat. Men vi är i ett härnad som är lite problematiskt, eftersom vi har kunskapen, vetskapen, människor som är där och organisationer som jobbar med att dokumentera den här problematiken.

Då kan man ställa sig frågan, som Bodil också var inne på, vad regeringen har för ansvar. Regeringen har historiskt sett fattat beslut att det är olämpligt att skicka tillbaka människor till ett område på grund av rådande situation. Det var den instruktionen jag var inne på.

Man kan fatta ett sådant beslut. Regeringen själv med Utrikesdepartementet i spetsen fattar ett beslut som bygger på kunskaper som gör att man tycker att det är olämpligt att människor flyttas tillbaka. Den makten har ändå demokratins aktörer och i det här fallet regeringen.

Annars får man ta andra initiativ, som Bodil var inne på, om man vill ändra något i lagstiftningen som gör att det är problematiskt. Jag tycker att myndigheterna måste ha utgångspunkten i den situation som råder, i det här fallet i Irak.

Jag har också en liten undran. Vi talar om svåra frågor. Vi kan se det historiskt, vad vi skulle säga på 30-talet till de judar som fanns i Tyskland, för då hade det inte riktigt blossat upp, men det fanns en förföljelse. Vi uppmärksammade årsdagen av Kristallnatten, fru talman, så sent som i går.

Jag vill inte göra en jämförelse på något sätt, men jag vill lägga in en tanke om att vi som demokrater i ett fritt land äger en möjlighet med all den kunskap vi har med de nyanser som vi var inne på och som kan vara livsavgörande för enskilda människor.

Jag skulle vilja vända mig till statsrådet och säga: Ni har ändå makt att agera. Det skulle jag vilja uppmuntra till.

Jag tackar för debatten.

Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Även jag vill tacka interpellanten och övrig debattör för en bra och konstruktiv diskussion i en fråga som är ganska svår. Jag tycker att det är bra att diskussionen har kretsat kring frågan om kunskap och vetenskap. Det tycker jag är viktiga element i det här sammanhanget.

Därför är det angeläget att understryka att den svenska instans- och processordningen för att avgöra asylärenden vilar på ett antal viktiga pelare som garanterar rättssäkerheten. I det här sammanhanget är det viktigt att peka på att det är sakskalet som bedöms, den enskilda personens, som det står, välgrundade fruktan för hot eller förföljelse.

Det sker med utgångspunkt i tesen om fri bevisprövning. Man har rätt att lägga fram precis vilka bevis man vill inför domstolen. Det finns inga inskränkningar i det avseendet.

Vad gäller frågan att regeringen skulle gå in och fatta beslut i enskilda ärenden eller om grupper är det min tro att en sådan ordning ganska snabbt skulle undergräva tilltron till systemet. Jag tror att det är mycket bättre att lagfarna domare med hjälp av sin kunskap och kompetens avgör de här frågorna, precis som riksdagen önskade att det skulle bli när man införde det här systemet, och att politikerna hålls så långt borta från systemet som möjligt.

Vi ser att det kommer vägledande domar som etablerar praxis på det här området. Aleksander Gabelic lyfte fram ett hypotetiskt exempel. Jag tror att många automatiskt skulle säga att sådana beslut om man skulle ha fattat dem kollektivt på 30-talet skulle ha varit positiva, givet vetenskapen om historien. Men vad garanterar det?

Vem kan säga att vi inte i själva verket i så fall hade fått beslut som hade gått i rakt motsatt riktning? Nej, det är bättre med individuella skäl och en individuell rättssäker prövning. Det tycker jag är den bästa garantin.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:26
10 november

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellation 2009/10:85 om dagsaktuell landinformation och avvisning till failed states

Anf. 67 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig om jag avser att ta initiativ i tre olika avseenden: att myndigheterna alltid ska använda dagsaktuell landinformation, att det ska finnas ett svenskt uppföljningsansvar vid utvisningar och att Migrationsverket ska uppmärksammas på riskerna med att skicka tillbaka människor till svaga stater eller failed states.

Jag har den 13 oktober besvarat fråga 2008/09:49 av Bodil Ceballos om utvisningar till failed states. Jag har samma uppfattning nu som jag då framförde. De risker som kan finnas vid ett återvändande bedöms givetvis alltid under asylprocessen. Det sker oavsett till vilken stat återvändandet äger rum. Om de risker som den sökande anser sig vara utsatt för kommer från annat håll än staten i hemlandet tar Migrationsverket och domstolarna ställning till om denna stat har förmåga och vilja att skydda den enskilde.

Utredningen av omständigheterna i det enskilda fallet ska i princip vara uttömmande redan när beslut fattas i första instans. Den sökande har dessutom bistånd av ett offentligt biträde, vilket ökar förutsättningarna för att utredningen blir fullödigt, till exempel vad gäller landinformationen. Det finns vidare alltid möjlighet att överklaga ett beslut till domstol. Skulle förstainstansen, som Bodil Ceballos anser, tolka lagar och prejudikat för snävt eller fatta beslut på inaktuell landinformation ger instans- och processordningen alltså en god korrigeringsmöjlighet i varje enskilt fall.

Jag vill framhålla att ett omfattande förändringsarbete med landinformationen skett på Migrationsverket sedan den nuvarande instans- och processordningen infördes, med bland annat öppen tillgänglighet av huvuddelen av sådant material på myndighetens hemsida Lifos. Migrationsverket fortsätter att arbeta med kvalitetsförbättringar och utveckling av landinformationen. Lifos är emellertid inte den enda källan för landinformation.

Som framgår av vad jag nyss sagt är bedömningen av riskerna vid ett återvändande en central fråga i asylprocessen. Den omständigheten att alla stater är folkrättsligt förpliktade att till exempel respektera de mänskliga rättigheterna för bland annat sina egna medborgare saknar betydelse för beslutet, om staten i fråga inte har möjlighet eller saknar vilja att ta sitt ansvar.

Frågan om vad som händer efter att en person som sökt asyl i Sverige återvänt är intressant. Sådan information kan naturligtvis bidra till landinformationen och därigenom underlaget för beslut i asylärenden i framtiden. Det finns dock avgörande skäl mot att en stat genom egna organ

skulle följa upp hur situationen utvecklar sig i sådana avseenden som personen lyft fram i sin tidigare, men avslagna asylansökan. Det kan till exempel vara till men för den enskilde.

En helt annan sak är om frivilligorganisationer gör sådana insatser. Jag kan då nämna att regeringen medfinansierar ett projekt som Svenska Röda Korset i samarbete med systerorganisationer bedriver för återvändande till Irak, Serbien och Kosovo. Ett av delmålen i detta projekt avser just uppföljning av de återvändandes generella situation. Detta ser jag som ett värdefullt arbete och jag hoppas att Bodil Ceballos kan instämma i detta.

Mot denna bakgrund ser jag inte anledning till något initiativ i de avseenden Bodil Ceballos lyft fram.

Anf. 68 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det låter som rena Bullerbyn när migrationsministern förklarar hur bra det fungerar i Sverige. Så skulle vi vilja att det fungerade, men det känns mer som teori än praktik.

Ministern säger till exempel att Migrationsverket och domstolen vid prövning tar ställning om den mottagande staten har förmåga och vilja att skydda den enskilde vid ett återvändande. Att staten är skyldig att skydda sina egna medborgare, men kanske inte vill eller kan sakna betydelse för prövningen, enligt svaret.

Hur kommer det sig då att vi utvisar människor till länder som uppenbarligen inte kan garantera säkerheten? Hur kommer det sig att Migrationsverkets generaldirektör, tvärt emot ministrarnas svar på min tidigare fråga, säger att Somaliadomen om intern väpnad konflikt bara gäller Mogadishu? Det fick vi höra häromdagen.

Migrationsministern säger också att de asylsökande har bistånd av ett offentligt biträde som kan se till att landinformationen blir fullödlig.

Då undrar jag varför en asylsökande från Uzbekistan jag träffade i går inte efter ett helt år i Sverige fått veta att han har rätt till advokat.

Jag undrar också varför advokaterna, enligt uppgift, får betalt för bara åtta timmar per asylärende oberoende av om de har lagt ned mycket mer tid på att söka oberoende och aktuell landinformation.

Migrationsministern menar också att det är intressant att veta vad som har hänt en person som återvänt, eftersom sådan information kan bidra till landinformationen och också för beslut i asylärenden.

Jag kan berätta för migrationsministern vad som hände med några av de burundier som jag nämner i min interpellation. Två män och en kvinna har flytt vidare till Rwanda och får just nu hjälp av en frivilligorganisation där. En kvinna finns vid Tanzanias gräns. Två är borta.

Det var sex personer som tidigt en morgon, bundna till händer och fötter och med midjebälten, utvisades med ett chartrat plan. Flygresan tog 22 timmar. De fick ingen mat, bara vatten av märket Evian med bäst-föredatum september 2008.

Väl framme möttes de av ett stort polisuppbåd. Polisuppbådet berodde eventuellt på att svenska myndigheter inte hade talat om att de skulle komma till flygplatsen. Enligt vissa uppgifter tog man planet för ett fiendeplan. Det kanske bara var tur att varken flyktingarna eller den svenska polisen blev nedskjutna.

Jag har ställt en fråga om detta till justitieministern. Den har ändå hamnat på migrationsministerns bord. Jag hoppas att jag får svar snarast.

Enligt en källa fick den svenska polisen muta den burundiska för att burundierna skulle få stanna, eller om det var för att den svenska gruppen skulle få resa vidare till Nairobi. Jag vet inte vilket.

Det kan ju inte vara meningen att svenska poliser ska behöva muta andra poliser för att lämna kvar flyktingar.

Jag hoppas att jag får klarhet i vad som verkligen hände vid utvisningen och vid landningen.

I går fick jag reda på att den svenska polisen nu också har rätt att tvångsutvisa iranier på samma sätt, trots att vi vet hur det ser ut i Iran. I morgon avrättas en politiskt aktiv man vid namn Ehsan Fatahiyan i Iran. Sverige brukar ju protestera mot dödsstraff, men till Iran kan vi tydligen utvisa iranier som kan riskera dödsstraff.

Det jag undrar allra mest över är: Vem är det som bestämmer att människor får utvisas under de här kränkande formerna? Det är i alla fall inte vi i riksdagen. Vi har inte fattat några sådana beslut. Har regeringen gjort det? Har Migrationsverket gjort det? Är det polisen som gör det? Är det Frontex som gör det? Vem fattar sådana beslut? Det skulle jag vilja att migrationsministern talar om för mig.

Ministern talar om frivilligorganisationer som ska sköta uppföljningen. Det tycker jag är bra. Det viktiga är att någon följer upp vad som händer. Jag kommer att säga mer om det i mitt nästa inlägg.

Anf. 69 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Det vore bra om interpellanten höll sig till det som interpellationen handlar om. Inget av det som tas upp i orationerna om vad som kan ha hänt och vad Bodil Ceballos har hört är vad interpellationen handlar om.

Bodil Ceballos har frågat mig om jag tänker ta initiativ i tre avseenden, nämligen att myndigheterna alltid ska använda dagsaktuell landinformation, att det ska finnas ett svenskt uppföljningsansvar vid utvisningar och att Migrationsverket ska uppmärksammas på riskerna med att skicka tillbaka människor till svaga stater eller failed states.

Nu vill Bodil Ceballos diskutera hela systemet för utvisningar och avvisningar. Det är nog föremål för en helt annan interpellation.

När det gäller frågan om rättspraxis för bedömningen av de här ärendena upprepar jag vad jag har sagt tidigare i många interpellationsdebatter och i svaren på många skriftliga frågor som har växlats mellan Bodil Ceballos och mig, nämligen att det inte är regeringens ansvar att föra fram en uppfattning om hur rättspraxis bör utformas. Det gäller även frågan om vilket underlag som krävs för att avgöra asylansökningar.

Den ordning som numera gäller för asylärenden innebär att säkerställandet av en rättssäker prövning av asylansökningar genom överklaganden kan ske till domstol. Regeringen har inte rollen att ge vägledning om hur asylärenden ska prövas.

Bodil Ceballos undrar över riksdagens roll. I sitt betänkande över propositionen som låg till grund för riksdagsbeslutet om den nya ordningen bedömde socialförsäkringsutskottet att den i hög grad uppfyller de krav som bör ställas.

Bodil Ceballos har i sin interpellation hävdad en massa saker när det gäller användandet av regleringsbrevet. Jag vill klargöra att regeringen inte använder regleringsbrevet för att påverka och detaljstyra handläggningen av ärenden i myndigheter. Regeringens påverkan av myndigheter och myndigheters rättstillämpning sker i form av skrivande av propositioner och i förarbeten till lagar.

Det är inte heller lämpligt att detaljreglera hur Migrationsverket ska organisera och använda landinformation. Det vore dumt. Det är inte politiker som ska avgöra det i detalj. Det ska kompetent fackpersonal göra. Myndigheterna ska själva utveckla och kvalitetssäkra arbetet med landinformation utifrån behov och erfarenheter. Det är ett arbete som pågår.

Jag har inte heller någon annan uppfattning än generaldirektören i den här frågan apropå det som Bodil Ceballos tog upp.

Advokatarvodena styrs av normal tariff. Inte heller en advokat i ett brottmål eller i ett civilmål kan yrka på mer än det belopp som är uppställt.

Jag ser inte riktigt de problem som Bodil Ceballos ser i de här frågorna.

Vad jag ser är att det inte finns något som är så bra att det inte kan bli bättre. Därför funderar regeringen just nu över de besked som vi fick från den utvärderingsutredning som har granskat den nya instans- och processordningen. Den slår med all önskvärd tydlighet fast – när slutbetänkandet kom i juni – att riksdagen har fått det som man beställde 2006. Bodil Ceballos sade: Vi tyckte inte detta, vi önskade inte detta och vi ville inte detta 2006. Vi måste i det här sammanhanget tolkas som Miljöpartiet. Vid det tillfället hade ni ju möjlighet att lägga fram andra tankegångar. Utredaren har i alla fall med all önskvärd tydlighet slagit fast att riksdagen har fått det man har beställt. Men det finns inget som är så bra att det inte kan bli bättre.

De tankar och idéer som Utvärderingsutredningen har fått fram ska regeringen nu naturligtvis fortsätta att fundera på för att se om det finns andra åtgärder som behöver vidtas för att förbättra en redan god och väl fungerande ordning för att pröva asylärenden.

Anf. 70 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Om jag har gått ifrån ämnet, vilket jag naturligtvis har gjort, beror det på att jag är så oerhört upprörd över det som jag har fått veta under de senaste dagarna.

Jag har vid många tillfällen pratat om att Sverige måste ha ett uppföljningsansvar och att vi inte bara kan lämna människor på andra sidan gränsen och sedan säga att det inte är vårt ansvar. Migrationsministern brukar ge mig svaret: Vårt ansvar upphör vid gränsen.

Men i detta fall vet vi att människor har skickats tillbaka. Man har inte kontaktat vare sig UNHCR eller Röda Korset, de frivilligorganisationer som ministern brukar tala om i sådana här sammanhang. Om UNHCR eller Röda Korset hade fått reda på i förväg att burundierna skulle komma hade kanske också mottagandet blivit ett helt annat. De kanske hade fått hjälp redan i Burundi. Nu finns minst tre av dem i Rwanda, och de försöker ta sig till UNHCR eller Röda Korset där i stället.

Detta är inte en lämplig ordning, utan Sverige har naturligtvis ett ansvar även för de människor som man skickar tillbaka. Jag tycker det. Jag tycker inte att det är fel om det är frivilligorganisationerna som får det uppdraget av oss. Det är inte fel. Huvudsaken är att någon tar ett ansvar och att vi inte bara lämnar folk vind för våg utan ett öre på fickan som det har varit i detta fall. En av dem hade pengar med sig för att han hade fått dem från asylkommittén i Gästrikland.

Som migrationsministern vet har vi aktiva asylkommittéer i norra delen av landet i alla fall, och vi brukar också bry oss om dem som har kommit till oss och kämpa för att få ha dem kvar. Det vet ministern. Det har vi pratat om många gånger tidigare.

Asylkommittén i Gästrikland har hela tiden fått veta vad som händer med en av dem som skickades ut – en man som bodde i Söderhamn. På så sätt har jag också så småningom fått redan på allt som händer.

Det är klart att jag blir oerhört upprörd när jag får höra talas om hur dessa människor sitter med handfängsel, fotfängsel, midjebälten och allt vad det heter och att de inte får någon mat på 22 timmar och sedan möts av ett jättepolicuppåbud på flygplatsen. Det är klart att jag är upprörd över det, och jag hoppas verkligen att ministern grundligt sätter sig in i vad det var som egentligen hände. Jag har fått detta från olika källor.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Nu börjar detta gå långt från ämnet.)

Fru talman! Ursäkta, men då återgår jag till detta med advokaterna. Det är ett problem att många av de advokater som jobbar med frågan faktiskt inte upplever att de får betalt för sitt arbete utan att arbetet tar mycket längre tid än de åtta timmar som de får betalt för.

Men ministern säger att alla får en advokat. Men hur kan det då komma sig att en person har varit här i ett år utan att få vetskap om att han har möjlighet att ha en advokat? Det tycker jag är mycket märkligt.

Ministern talade också om generaldirektören och tolkningen av Somaliadomen. Generaldirektören sade häromdagen i socialförsäkringsutskottet till oss att Somaliadomen bara gäller för Mogadishu. Det var mycket märkligt, tyckte många av oss, därför att vi uppfattade det som att det skulle kunna vara en öppning för att också se till problem i vissa andra länder, till exempel Afghanistan. Somaliadomen och tolkningen av intern väpnad konflikt där borde också kunna användas när det gäller andra områden än i Mogadishu.

Anf. 71 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Först och främst kan jag inte debattera eller kommentera enskilda ärenden här i kammaren. Det finns ingen möjlighet att göra detta. Det vet Bodil Ceballos om, för det är inte första gången som vi har diskussioner kring enskilda ärenden. Jag tror att det måste vara minst tionde gången under denna mandatperiod som Bodil Ceballos kommer till kammaren och lyfter fram ett enskilt ärende och vill att jag ska kommentera det. Det fungerar inte på det viset. Jag är ledsen, men om hon vill ha kunskap och information i dessa frågor får hon välja andra kanaler än att interpellera statsråd.

När det sedan gäller uppföljningsansvaret måste ett avvisningsbeslut och dess verkställighet vara väl underbyggt. Det anser regeringen.

Om det vid ett återvändande finns risker för den enskilde av det slag som utlänningslagen pekar på ska avvisning inte ske. Därmed finns det ingen anledning att tala om ett uppföljningsansvar. I mellanstatliga relationer är det dessutom ingen given sak att göra uppföljningar av detta slag. Sådan verksamhet kan uppfattas som en inblandning i hemlandets inre angelägenheter, särskilt i de stater där det främst kunde vara intressant att göra uppföljningar. Uppföljningar från svenska myndigheter ligger inte heller i den enskildes intresse. Vi kan rikta hemlandsmyndigheternas uppmärksamhet mot en återvändande person som tidigare inte varit föremål för intresse, vilket kan ha varit anledning till att man fick avslag på sin asylansökan, och därmed skapa en risksituation för den enskilde som inte fanns tidigare. Det hindrar inte att frivilligorganisationer arbetar med uppföljning av de återvändandes generella situation. Regeringen har medverkat till finansieringen av ett projekt som Svenska Röda Korset bedriver i Irak, Serbien och Kosovo för att främja den sociala reintegrationen efter återvändandet från Sverige.

Vad beträffar advokater som har synpunkter på den ekonomiska ersättningen tror jag nog att Bodil Ceballos är väl medveten om att detta är en evig fråga. Advokater tycker alltid att de får för lite betalt för det arbete som de utför, och det spelar ingen roll om det är asylärenden eller om det är andra ärenden. Det tror jag att vi alltid kommer att behöva diskutera.

Information om att man har rätt till ett biträde ska naturligtvis ges från början. Sker inte det förutsätter jag att berörda myndigheter ser över rutinerna och ser till att så sker. Det ska naturligtvis alltid vara så att man får det *om* det är nödvändigt. Men det är en helt annan diskussion. Om man är här under mycket kort tid och redan efter ett par veckor kan få ett besked som är positivt, då finns det naturligtvis inte någon större anledning att utse en advokat med åtföljande höga kostnader. Det tycker jag är viktigt att poängtera.

Avslutningsvis i denna del tror jag att grundproblemet nog framstår som ganska tydligt, i varje fall för mig efter många interpellationsdebatter med Bodil Ceballos, nämligen att Bodil Ceballos alltid kommer att vilja att människor i alla sammanhang ska få lov att stanna här. Det kommer aldrig att finnas någon som Bodil Ceballos tycker inte har rätt att få stanna i Sverige. Detta är lite grann problemet. Jag tycker att man i så fall ska vara ärlig och säga att man i grund och botten inte tror på den reglerade invandringen utan att man i stället vill ha fri invandring, att man inte vill ha någon asylprövning utan att det är enklare att i så fall låta alla människor som kommer till Sverige stämplas in som tillhörande här. Problemet är bara att en majoritet i den svenska riksdagen över alla partigränser, hittills i varje fall, inte har ställt upp på den politiken. Medborgarna där ute, de svenska väljarna, har i val efter val röstat fram politiker som i den här kammaren har beslutat att vi ska ha ett regelverk som gör att människor prövas huruvida de får lov att stanna i Sverige eller inte. Vi förväntar oss också att människor respekterar de fattade avslagsbesluten och lämnar Sverige om de får ett negativt besked.

Anf. 72 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Migrationsministern försöker tala om vad jag tycker. Jag tycker att vi ska ha möjligheter till legal invandring i vårt land, och vi ska ha en bra, human och generös flyktingpolitik, asylrätt och arbetskraftsinvandring. Självklart finns det regler som talar om hur det ska ske. Men vi ska inte ha en asylrätt som är så strikt som den är i dag att nästan ingen får stanna. Så var det inte förut. Orden i Genèvekonventionen har inte ändrats. Men för 20 år sedan fick många stanna i Sverige som aldrig skulle ha fått stanna i dag. Det har naturligtvis skett en förändring i praxis utan att själva ordalydelsen i konventionen har förändrats, och det är det som jag vänder mig mot.

Sedan ska det finnas lagliga vägar att komma till Sverige för att arbeta, som anhörig etcetera. Men asylrätten får vi inte tumma på. Något annat har jag inte påstått.

Det som jag har pratat om en del här under kvällen just därför att jag är så upprörd över det som händer är just kränkande utvisningar. Jag frågade: Vem är det som har ansvaret för att man kan bete sig på detta sätt mot människor? Det handlar faktiskt inte om brottslingar. Det handlar om väldigt trasiga människor som fruktar för ett återvändande. Vem har ansvaret för att man faktiskt kan bete sig så här mot människor som ska utvisas? Det skulle jag vilja veta.

Migrationsministern sade i ett av inläggen här att ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Men jag hoppas att han tar till sig en del av den kritik som jag och andra har när det gäller hur lagen i dag tolkas. Vi vill ju att det ska bli bättre. Jag tror att även migrationsministern egentligen vill att vi ska ha en bra lag och att den ska tolkas i enlighet med folkrådet, inte på något annat sätt. Jag vill i alla fall tacka för den här debatten!

Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Till interpellanten vill jag säga att även jag tackar för debatten, som jag tycker har varit intressant och viktig.

Jag har ingen annan uppfattning om det är så att Bodil Ceballos tycker att vi ska ha en legal väl fungerande och reglerad invandring till Sverige med många vägar för den som vill komma hit och samtidigt en väl fungerande asylrätt. I så fall är vi alltså överens, men då måste vi också vara överens om vad som händer med dem som får avslag.

Jag vänder mig lite mot och kan inte låta bli att kommentera synpunkten att nästan ingen får lov att stanna. Nu tar väl Bodil Ceballos ändå i *väldigt* mycket.

År 2007 fick Sverige ta emot 60 procent av de asylansökningar som irakier lämnade in till Europeiska unionen. Av dessa 60 procent asylsökande fick 70 procent lov att stanna. Att nästan ingen får lov att stanna i Sverige är alltså inte korrekt.

Jag måste återge vad UNHCR:s högkommissarie António Guterres sade vid sitt senaste besök när jag hade presskonferens med honom och han fick en fråga om hur han såg på att UNHCR och Sverige inte alltid är överens och om vad han tyckte om den svenska asylpolitiken. I princip ordagrant sade han: Om jag ska kritisera de länder som jag inte tycker följer de kriterier som vi har ställt upp får jag kritisera i stort sett alla andra stater innan jag slutligen kommer till Sverige.

Prot. 2009/10:26
10 november

Svar på
interpellationer

Om det är ord från den person som anförtrotts ansvaret för UNHCR sover i varje fall jag ganska gott på nätterna.

Jag vet inte hur det är med Bodil Ceballos, men min uppfattning i ansvarsfrågor är att den som får avslag på sin asylansökan ska lämna Sverige. Det ska ske värdigt, humant och med respekt för de mänskliga rättigheterna. Det är fullt möjligt att genomföra återvändandet på det viset. Det åvilar polisen att se till att detta fungerar. Min uppfattning är att skillnaden ibland går mellan oss som tycker att människor ska återvända och dem som inte ställer upp på den enkla principen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2009/10:Sf6 och Sf7 till socialförsäkringsutskottet
2009/10:N6 till näringsutskottet

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2009/10:50 Avskaffande av preskription för vissa allvarliga brott
2009/10:52 Nya domförhållningsregler för en effektivare Europadomstol

Motioner
med anledning av prop. 2009/10:37 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)
2009/10:U2 av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp)

med anledning av prop. 2009/10:38 Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)
2009/10:U3 av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp)
2009/10:U4 av Urban Ahlin och Peter Rådberg (s, mp)
2009/10:U5 av Hans Linde m.fl. (v)

Justitieutskottets betänkanden
2009/10:JuU3 Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen
2009/10:JuU5 Förfarandet när ett beslag har hävts

Skatteutskottets betänkanden
2009/10:SkU4 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med
Jersey
2009/10:SkU5 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med
Guernsey
2009/10:SkU6 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med
Bermuda
2009/10:SkU7 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med
Brittiska Jungfruöarna
2009/10:SkU8 Kontroll av postförsändelser

Prot. 2009/10:26
10 november

Konstitutionsutskottets betänkande
2009/10:KU2 Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 10 november

2009/10:95 Vattenfalls planer på utbyggd kol- och kärnkraft

av *Per Bolund* (mp)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2009/10:96 Behovet av ökad vuxenutbildning

av *Roland Bäckman* (s)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

2009/10:97 Konsekvenser av att avreglera Gotlandstrafiken

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 november.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 6 november

2009/10:164 Sex- och samlevnadsundervisning inom lärarutbildningen

av *Catharina Bråkenhielm* (s)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

den 9 november

2009/10:165 Vaccin för allergiker

av *Marina Pettersson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:166 Åldersdiskriminering på arbetsmarknaden

av *Marie Nordén* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:167 Beskattning av kooperativ vindkraft

av *Marie Nordén* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

den 10 november

2009/10:168 Flyktingutvisningar

av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:169 Toppmötet mellan Indien och EU

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2009/10:170 Utredning om eventuell flytt av basbataljoner

av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:171 Biståndsminister Gunilla Carlssons besök i Addis Abeba

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:172 Toppmötet mellan EU och Kina

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2009/10:173 Kairo + 15

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:174 Neddragningar inom kriminalvården i Kalmar län

av *Désirée Liljevall* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 november.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 november

2009/10:140 Djurskyddet för herptiler

av *Helena Leander* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 10 november

Prot. 2009/10:26
10 november

2009/10:157 Småföretagarnas a-kassa

av Luciano Astudillo (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 november.

17 § Kammaren åtskildes kl. 19.23.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl.

15.48 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Aktuell debatt: Försäkringskassans långa handläggningstider	1
Anf. 1 VERONICA PALM (s).....	1
Anf. 2 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	1
Anf. 3 VERONICA PALM (s).....	2
Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (c).....	4
Anf. 5 ULF NILSSON (fp).....	5
Anf. 6 LARS GUSTAFSSON (kd).....	7
Anf. 7 LISELOTTE OLSSON (v).....	8
Anf. 8 GUNVOR G ERICSON (mp).....	9
Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	11
Anf. 10 VERONICA PALM (s).....	12
Anf. 11 SOLVEIG ZANDER (c).....	13
Anf. 12 ULF NILSSON (fp).....	14
Anf. 13 LARS GUSTAFSSON (kd).....	15
Anf. 14 LISELOTTE OLSSON (v).....	16
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp).....	17
Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	18
Anf. 17 VERONICA PALM (s).....	18
Anf. 18 SOLVEIG ZANDER (c).....	19
Anf. 19 ULF NILSSON (fp).....	20
Anf. 20 LARS GUSTAFSSON (kd).....	20
Anf. 21 LISELOTTE OLSSON (v).....	21
Anf. 22 GUNVOR G ERICSON (mp).....	21
Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	22
2 § Justering av protokoll	22
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	22
4 § Meddelande om frågestund	23
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	23
6 § Svar på interpellation 2009/10:51 om ekonomisk ersättning vid vård av sjukt barn.....	27
Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	27
Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (s).....	28
Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	29
Anf. 27 MATILDA ERNKRANS (s).....	30
Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	31
Anf. 29 MATILDA ERNKRANS (s).....	32

Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	33
7 § Svar på interpellation 2009/10:31 om vård till papperslösa.....	33
Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	33
Anf. 32 BJÖRN LIND (s)	34
Anf. 33 ULF NILSSON (fp).....	35
Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	36
Anf. 35 BJÖRN LIND (s)	37
Anf. 36 ULF NILSSON (fp).....	37
Anf. 37 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	38
Anf. 38 BJÖRN LIND (s)	39
Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	39
8 § Svar på interpellation 2009/10:53 om stora barngrupper i förskolan	40
Anf. 40 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	40
Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (s).....	41
Anf. 42 MEERI WASBERG (s).....	42
Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	42
Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (s).....	44
Anf. 45 MEERI WASBERG (s).....	45
Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	45
Anf. 47 MATILDA ERNKRANS (s).....	46
Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	47
Ajournering.....	48
Återupptagna förhandlingar	48
9 § Svar på interpellation 2009/10:34 om kommuners ansvar för ensamkommande barn	48
Anf. 49 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	48
Anf. 50 LUCIANO ASTUDILLO (s)	49
Anf. 51 MARIE ENGSTRÖM (v)	49
Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	50
Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s)	51
Anf. 54 MARIE ENGSTRÖM (v)	52
Anf. 55 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	53
Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s)	54
Anf. 57 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	55
10 § Svar på interpellation 2009/10:52 om akut läge för kristna som skickas tillbaka till Irak.....	55
Anf. 58 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	55
Anf. 59 ALEKSANDER GABELIC (s).....	56
Anf. 60 BODIL CEBALLOS (mp)	57
Anf. 61 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	58
Anf. 62 ALEKSANDER GABELIC (s).....	59
Anf. 63 BODIL CEBALLOS (mp)	60
Anf. 64 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	60
Anf. 65 ALEKSANDER GABELIC (s).....	61
Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	62

11 § Svar på interpellation 2009/10:85 om dagsaktuell landinformation och avvisning till failed states.....	63
Anf. 67 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	63
Anf. 68 BODIL CEBALLOS (mp)	64
Anf. 69 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	65
Anf. 70 BODIL CEBALLOS (mp)	66
Anf. 71 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	67
Anf. 72 BODIL CEBALLOS (mp)	69
Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	69
12 § Hänvisning av ärenden till utskott	70
13 § Bordläggning.....	70
14 § Anmälan om interpellationer	71
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	71
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	72
17 § Kammaren åtskildes kl. 19.23.	73

Tryck: Elanders, Vällingby 2009